Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг газетаси

30 АПРЕЛЬ, ЖУМА № 83 (588). 1993 йил.

Сотувда эркин нархда.

АСОСИЙ МАСАЛА ШУНДАН ИБОРАТКИ, МУСТАҚИЛЛИКНИ САҚЛАБ ҚОЛИШИМИЗ, УНИ КЕЛАЖАК АВЛОДГА ОМОН ЕТКАЗИШИМИЗ, ҚАДРИНИ ТЎҒРИ ТУШУНИШИМИЗ ЛОЗИМ

ЭЛНИ ВАТАН МАНФААТИ БИРЛАШТИРАДИ

Шарқда қадимдан шундай анъана бўлган: ҳукмдорлар юртнинг нуфузли кишилари — аҳли фузалою аҳли шуаро билан бамаслаҳат иш юритганлар. Бу машваратларда мамлакатнинг аҳволи муҳокама этилиб, келажакка солинажак йўллар белгиланган. Республика Президенти Ислом Каримовнинг бир гуруҳ ёзувчилар билан ўтказган учрашуви улуғ бобокалонларимиздан қолган ўша одатни эслатди.

ПРЕЗИДЕНТ: Мен бир-икки масала бўйича мулоҳазаларимни айтиб, кейин сизларга сўз берсам, шулар ҳақидаги фикрларингизни билсам, яхши бўлар эди.

Мана, биз ҳозир 130 давлат билан алоқа боғладик, бир қанча ваколатхона ва элчихоналар очилди. Ҳар куни турли давлатларнинг вакиллари келиб, ҳар хил масалаларни ўртага қўяди, лекин шуни айтиш керакки, бу гапларнинг тагида битта маъно бор: кучингиз бўлса, қудратингиз бўлса, мана шу давлатнинг келажагига ишонсагина, сизни ўзига тенг кўриб гаплашади, бўлмаса, менсимайди. Демак, биз келажагимизни мустақил равишда қурмасак, ўзимизни ҳар томонлама ҳимоя қилмасак, ички ва ташқи сиёсатни оқилона ўтказмасак, ҳеч ким бизга астойдил хайрихоҳлик қилмайди.

Мен яқинда юртимизга келган турк дўстларга шундай бир савол бердим: бугунги алоқадан иккала томон ҳам манфаатдор, сиз ҳам фойда кўрмасангиз, балки бу ерда қўшма корхона қуриш, сармоя олиб келишга интилмасдингиз ва бошқа ишларни қилмасдингиз. Бу очиқ гап. Лекин барибир келажакни ўйлаб, XXI асрни ўйлаб, кимдир бизга бирон нарса таклиф қиладими, йўқми? Ўзаро ҳимоя, мудофаа масаласи, болаларимизни тарбиялаш, уларнинг аҳил бўлиши хусусида гап юритишимиз лозим эмасми?

Малайзияда, бошқа давлатларда бўлганимда шу нарсага иймон келтирдимки, жаҳон харитасида янги давлат пайдо бўлса, сиёсатдонлар бу давлатнинг интилиши нимадан иборат, келажаги қандай, бу давлат қайси томонга бурилади, бизларга қарши чиқиб қолмайдими, деган масалани яхшилаб таҳлил этиб, кейин муносабат ўрнатар экан.

Шунинг учун биз Ўзбекистоннинг мустақил сиёсатини юргизар эканмиз, сезган бўлсангиз, баъзи бировлардан чиққан кўрсатмаларга бўйсунмаяпмиз. Бизнинг ўз тараққиёт йўлимиз бор, деганда шуни тушунмоқ керак. Агар биронта кучли давлатнинг ноғорасига ўйнасак, эртага бизни ҳеч ким назар-писанд қилмайди, тобе, қолоқ давлатлар қаторига қўшиб қўйиши мумкин. Буни сизлар яхши тушунасизлар.

Шу нуқтаи назардан қараганда, мен айтмоқчиманки, ана шу давлатлар билан муносабатни жой-жойига қўйиш, Ўзбекистонни камситишга йўл бермаслик — асосий вазифамиз. Агар шуни вақтида қилмасак, кейин ҳеч нимага эришиб бўлмайди. Яна хомашё бериб, меҳнат қилиб, роҳатини эса ўзгалар кўрадиган эски аҳволга тушиб қолишимиз мумкин.

Ҳозир Москвада кечаётган воқеаларни олиб кўрадиган бўлсак, юмшоқ курсилардан айрилиб қолган баъзи аламзадалар собиқ Иттифоқни қайтадан тиклаш учун бош кўтаряпти. Бугун энг хавфли нарса шу. Албатта, Россия улуғ, катта давлат. Лекин у бизнинг ҳам хомашё, тинимсиз меҳнатимиз туфайли буюклашган давлатдир. Чор Россиясининг муқаддас заминимизни ишғол қилиб олишдан асосий мақсади уни ўз манфаати йўлида ишлатиш эди. Тарихдан маданияти, тараққиётни бизга Россия олиб келди, деган гапларни кўп ўқидик. Лекин асосий мақсад бошқа эди. Бу замин бой бўлмаса ёки унинг стратегик, сиёсий аҳамияти бўлмаса бу ернинг ҳеч кимга кераги йўқ эди. Яна шуни очиқ айтишимиз керакки, бундай қараш совет даврида ҳам, афсуски, ўзгармади.

Шунинг учун ҳам кимдир Ўзбекистонга келиб, бирор нарсани қургандир. Лекин қандайдир фойда топмаса, бу ерга келмас, бир тийинини ҳам сарфламас эди. Ўзбекистонда 1965 йилдан буён қанча олтин қазиб олингани маълум. Кейинги 15 йилда терилган пахтанинг ҳам ҳисоб-китоби аён. Ўзим ҳисоблаб чиққанман: шу давр мобайнида камида 35 миллиард долларлик бойлик — пахта ва олтин марказ эҳтиёжи учун олиб чиқиб кетилган. Бошқа нарсалар ҳали бу ҳисобга кирмайди.

Ана шу йиллар мобайнида бизга нима берилган? Ўзбекистонга қилинган ёрдам, сармоялар ўша 35 миллиардга тўғри келадими, солиштириб бўладими? Хуллас, ҳисоб-китоблар шуни кўрсатадики, агар бу ердан фойда кўрмаса, ҳеч ким бир тийин ҳам бермайди. Бу ҳол, айниқса, сўнгги икки йилдан бери анча кўриниб қолди. Биз бойликларимизни ўзимизда қолдираётган пайтимизда улар сезиб қолдики, энди илгаригидек бўлмайди. Пахта майдонини камайтиряпмиз, алмашлаб экишни тартибга солдик. Бу — биринчидан. Иккинчидан — пахтани четга, долларга сотмоқчимиз. Россияни биз билан боғлаб турган нуқта бор, бу кливинг орқали савдо қилиш — Россия ўз нархи билан бизга нефть беради, биз шунга қараб пахта беришга мажбурмиз. Пахтани бермасак, улар бизга нефть бермайди. Мен ҳар доим айтаман: олдимизда турган энг катта ғов шуки, бизнинг коммуникациямиз чатоқ. Иккита темир йўл бор, холос — биридан кирилади, иккинчисидан чиқилади.

Агар мўлжалдаги учта дарвозани очиб олсак, биттаси Жанубга — Карочига, биттаси Ғарбга — Форс кўрфазига, яна биттаси — Хитойга чиқади, Шимолга чиқадиган йўлимиз тайёр. Ҳозир, агар қўлимизда пул, долларимиз бўлса ҳам, нефтни бошқа жойдан келтира олмаймиз.

(Давоми 2-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ГЕРМАНИЯ ФЕДЕРАТИВ РЕСПУБЛИКАСИГА САФАРИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

БОНН, 29 апрель. (УзАнинг махсус мухбири хабар қилади).

Авввал хабар қилинганидек, Ислом Каримов кеча Германия Федерал Президенти Рихард Фон Вайцзеккер ва Федерал канцлер Гельмут Коль билан учрашди ҳамда бафуржа суҳбатлашди.

Ўзбекистон Президенти, шунингдек, Германия савдо-саноат палаталари бирлашмаси аъзолари — ишбилармонлар ва тадбиркорлар билан учрашди. Уларга Ўзбекистондаги ислоҳотлар, иқтисодиётга оид қабул қилинган қонунлар, республиканинг иқтисодий салоҳияти ҳақида сўзлаб берди, кўплаб саволларга жавоб қайтарди.

Кеча И. Каримов «Петерсберг» қароргоҳида Конрад Аденауэр номидаги жамғарма раиси Верд Ланггутни, Германия иқтисодий ҳамкорлик ва тараққиёт федерал вазири Карл-Дитер Шпрангерни, Германия ташқи ишлар федерал вазири Клаус Кинкелни қабул қилди.

Ўзбекистон ва Германия ҳукуматлари ўртасида маданий ҳамкорлик, сармояларни муайян қонунлар асосида ҳимоя қилиш, ўзаро иқтисодий ёрдам жамғармаси тузиш ҳақида битимлар имзоланди.

«Шуни рўй-рост айтишим керакки, — деб таъкидлади И. Каримов мухбирлар билан суҳбатда, — биз ГФРга қарз сўраб ёки қандайдир вақтинчалик кўмак берилишини илтимос қилиб келганимиз йўқ. Мақсадимиз — узоқ муддатли, мустаҳкам ҳамкорлик учун замин яратишдан иборат. Кечаги мулоқотларимиз, хусусан, савдо-саноат доираларининг намояндалари билан учрашувларимиз немис саноатчилари ва ишбилармонлари, шунингдек, зиёлилари, маданият ва фан арбоблари Ўзбекистон билан муносабатларни ривожлантиришга қизиқиб қараётганликларини кўрсатди. Иқтисодий ва ижтимоий турмушнинг барча соҳаларида ўзаро манфаатли ҳамкорлик учун қулай имкониятлар мавжуд. Ўзбекистон — хомашёга бой ўлка. Мамлакатимизни катта бир хазина деса бўлади. Германияда эса юксак даражада ривожланган технология, замонавий техника, энг муҳими — савдо-саноатни ривожлантириш имкониятлари бор. Ўзбекистон ва бутун марказий Осиё бозори Германия ишбилармонларини ғоят қизиқтирмоқда, кеча биз бунга ишонч ҳосил қилдик».

Ўзбекистон Президенти сўзини давом эттириб, яна қуйидагиларни айтди: зўр саноатга, ақлий ва маънавий салоҳиятга эга бўлган Германия жаҳон иқтисодиётида ҳам, сиёсатида ҳам ҳурмат-эътибор қозонган. Германияликлар Ўзбекистонни унчалик билишмайди. Сафаримизнинг энг муҳим мақсади мамлакат жамоатчилигини Ўзбекистон билан, унинг ҳозирги ва келгуси режалари, мақсад ва вазифалари билан таништиришдан, шу тариқа ГФР жамоатчилигини Ўзбекистон билан ўзаро манфаатли ҳамкорликка чорлашдан иборат.

ГФР Президенти билан канцлери Ўзбекистондаги, бутун Марказий Осиё минтақасидаги аҳвол билан қизиқдилар, деди сўнгра И. Каримов. Мен уларга келажагимизни нақадар дадил барпо этаётганимиз, конституциямиз тўғрисида, бозор иқтисодиётига ўтаётганимиз ҳақида гапириб бердим. Энди Ўзбекистонни ўтмишга қайтариб бўлмаслигини айтдим. ГФР билан Ўзбекистон ҳамкорлигининг сиёсий жиҳатларини муҳокама қилиш натижасидан ҳар иккала томон мамнун бўлди.

«Биз ҳозирнинг ўзидаёқ ГФРга ташрифимиз муваффақиятли бўлди, деб ишонч билан айта оламиз», деди сўзининг охирида Ўзбекистон Президенти.

Бугун эрталаб «Сименс» фирмаси вакиллари билан учрашгач, Ўзбекистон Президенти бошлиқ давлат делегацияси Штутгарт шаҳрига жўнаб кетди. У ерда жаҳонга машҳур «Мерседес-Бенц» ва бошқа корхоналар фаолияти билан танишиш кўзда тутилган.

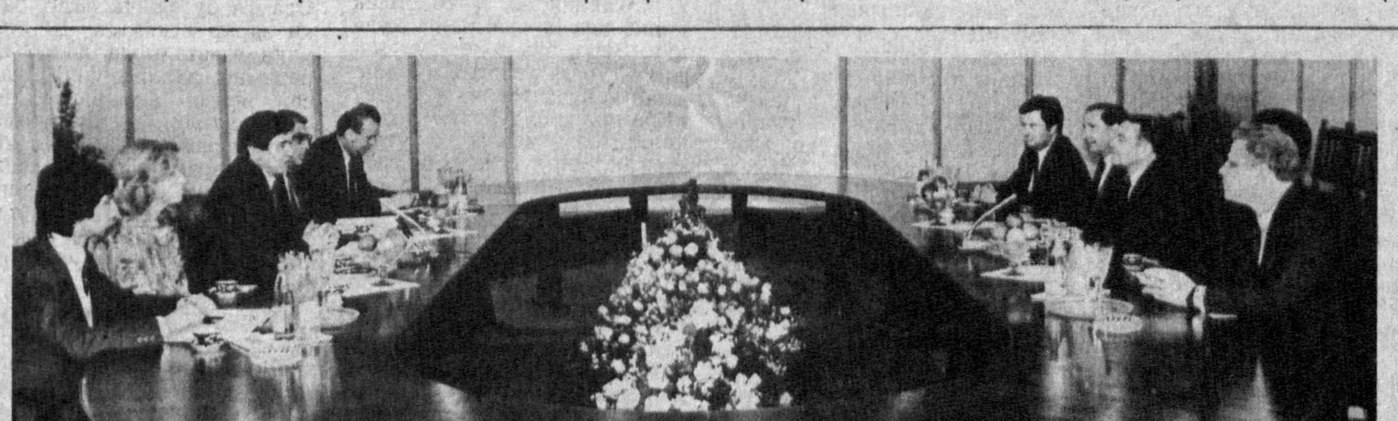

Вазирлар маҳкамасида қабул

29 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Абдулҳошим Муталов Швейцариянинг Сиба-Гейги кимё саноати концерни фармацевтика бўйича Шарқий Европа ва МДҲ давлатлари минтақавий директори Жак Мрозович бошлиқ делегацияни қабул қилди.

Суҳбат чоғида Жак Мрозович Сиба-Гейги концерни дунёнинг олтмишдан ортиқ мамлакатида ўз корхоналарига эгалигини, у ишлаб чиқараётган дори-дармонлар, маҳсулотлар инсон саломатлигини тиклашда, халқ хўжалигида, шунингдек, атроф муҳитни муҳофаза этишда кенг қўлланиб келаётганини маълум қилди. Концерн директори мамлакатимизга сафари мақсадини зоҳир этиб, Сиба-Гейги корхонаси Ўзбекистонга дори-дармонлар етказиб беришга тайёрлигини айтди. У Ўзбекистон Республикаси Бош вазирига ана шу мақсадда фойдаланиш учун 100 минг Швейцария франки ишонч қоғозини топширди.

Республика Бош вазири А. Муталов меҳмонларга миннатдорлик изҳор қилар экан, бундай ҳамкорлик Швейцария ва Ўзбекистон ўртасидаги ўзаро манфаатли алоқаларнинг ривожланишида муҳим ўрин тутишини таъкидлади.

(ЎзА).

Андижонда сел

28 апрель куни кечга яқин бошланган кучли ёмғир тунда жалага айланди. Андижонсой тошиб, вилоят марказидаги бир қанча маҳаллаларни, кўчаларни сув босди. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда, 60 дан ортиқ уй жиддий шикастланган.

Андижон шаҳар ҳокимлигида тузилган махсус комиссия табиий офатдан зарар кўрганларга моддий ёрдам бериш ва уларни бошқа жойга кўчириш масалалари билан шуғулланмоқда.

Ўзбекистон Олий Кенгашининг Раиси Ш. Йўлдошев, республика Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев вилоят ҳокими Қ. Обидов ҳамроҳлигида 29 апрель куни селдан зарар кўрган хонадонларда бўлиб, аҳвол билан яқиндан танишдилар. Табиий офат оқибатларига тезда барҳам бериш чоралари кўрилмоқда.

ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАБ ОЛИНДИ

Қашқадарё вилоят фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг халқ депутатлари Жиззах ва Сурхондарё вилоят кенгашлари сессияларида сўзлаган нутқларида баён этилган фикрлар асосида вилоят меҳнаткашлари олдида турган вазифалар муҳокама этилди.

Вилоят ҳокими Т. Хидировнинг маърузасида ва сўзга чиққанларнинг нутқларида бозор иқтисодиётига ўтиш қийинчиликларини бартараф этишда аҳолининг эҳтиёжманд табақаларини ижтимоий ҳимоялаш, осойишталикни сақлаш, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, барча даражадаги раҳбарлар масъулиятини ошириш муҳим аҳамият касб этаётгани айтилди.

Республика Бош вазирининг ўринбосари К. Тўлаганов йиғилишда сўзга чиқди.

Йиғилиш қатнашчилари Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов номига мактуб йўллаб, республика раҳбариятининг ички ва ташқи сиёсати қизғин маъқулланаётганини таъкидлади.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ РАЁСАТИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати республика орденлари ва медалини таъсис этиш ҳамда уларнинг намуналарини яратиш юзасидан танлов ўтказиш тўғрисидаги таклифларни кўриб чиқди.

Ҳозирги беҳад масъулиятли даврда қаҳрамонона ишлар қилаётган, Ўзбекистоннинг сиёсий, иқтисодий ва маънавий мустақиллигини бунёд этаётган, халқ хўжалигининг барча соҳаларини юксалтиришда улкан ютуқларга эришаётган давлат ва жамоат арбобларини, фан ва маданият, армия ва ҳуқуқ-тартибот намоёндаларини, юксак малакали ишчилар, деҳқонлар ва зиёлиларнинг хизматларига яраша рағбатлантириш давлат ва жамият олдида турган муҳим вазифалардан биридир. Шуни назарда тутган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати «Ўзбекистон Қаҳрамони», «Мустақиллик», «Мардлик» орденлари ва «Шуҳрат» медалини таъсис этиш тўғрисидаги таклифларни Олий Кенгашнинг сессиясига киритишни лозим топди. Масалани пухта тайёрлаш учун ҳамда теран мазмунли ёрқин миллий орденлар ва медаллар яратиш ишига истеъдодли ижодкорларни мумкин қадар кўпроқ жалб этиш мақсадида очиқ танлов эълон қилиш тўғрисида қарор қабул қилинди, танлов шартлари ва комиссиянинг таркиби тасдиқланди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ТАЪСИС ЭТИЛАДИГАН ОРДЕН ВА МЕДАЛЬ ТАСВИРЛАРИНИ ЯРАТИШ УЧУН ЎТКАЗИЛАДИГАН ИЖОДИЙ ТАНЛОВ

НИЗОМИ

1. Тақдим этиладиган ҳар бир орден ва медаль тасвирида суверен Ўзбекистоннинг мустақиллиги, бетакрор тарихий қадриятлари акс этиши, айни вақтда, орден ва медаль яратиш борасидаги жаҳон тажрибаси ва бу соҳада ўзимизда орттирилган миллий тажриба ҳисобга олиниши зарур.

2. «Ўзбекистон Қаҳрамони» ва «Мустақиллик» орденлари республиканинг энг олий мукофотлари бўлади ва мақомлари жиҳатидан бир бирига тенг келади.

3. «Мардлик» жанговар ордени армия ва ҳуқуқ-тартибот соҳаларида кўрсатилган жасоратларни тақдирлашга мўлжалланганини назарда тутиш лозим.

4. «Шуҳрат» медали тасвири тинч меҳнатда ва жанговар хизматда катта ибрат кўрсатиб, эл-юрт орасида шуҳрат қозонган кишиларимизга муносиб бўлиши керак.

5. Танловга тақдим этиладиган орден ва медаль тасвирига муаллифнинг ёзма талқини илова қилинади. Бу талқинда Қаҳрамонлик, Мустақиллик, Мардлик ва Шуҳрат образлари эскизнинг қайси рамзларида қандай ифода этилганлиги, қайси тасвирга қанақа материал (олтин ёки кумуш суви югуртирилган, маъдан, эмал ва ҳоказо) ишлатилиши зарурлиги, медаль ва орденларнинг илмоқ ва ҳалқаси дастага қай шаклда бириктирилиши, агар кичик нишон-розетка зарур бўлса, унинг шакли ва катта-кичиклиги аниқ кўрсатилиши талаб қилинади. Ҳар бир орден ва медаль тасвири рангли ҳамда натурал шаклда бўлиши лозим, шунингдек, қаттиқ қоғозда ишланиши керак.

6. Танловга тақдим этиладиган «Ўзбекистон Қаҳрамони», «Мустақиллик», «Мардлик» орденлари ва «Шуҳрат» медали тасвирлари юқорида айтилган талабларга жавоб берган ҳолда уч ой давомида 1993 йилнинг 1 майидан 31 июлигача Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Маданият ва маданий меросни асраш қўмитаси томонидан қабул қилинади.

7. Танлов ҳакамлари томонидан биринчи ва иккинчи ўринларга муносиб деб топилган «Ўзбекистон Қаҳрамони», «Мустақиллик», «Мардлик» орденлари ва «Шуҳрат» медали тасвирларининг муқобил вариантлари жамоатчилик муҳокамасидан ўтказилади ва Олий Кенгаш сессиясига тақдим этилади.

8. Олий Кенгаш сессиясида биринчи ва иккинчи ўринни олган асарларнинг муаллифларига қуйидаги мукофотлар берилади:

«Ўзбекистон Қаҳрамони», «Мустақиллик», «Мардлик» орденлари ва «Шуҳрат» медалининг ҳар бири учун яратилган энг яхши тасвирга биттадан жами тўртта биринчи мукофот — ҳар бир мукофот 15-та энг кам иш ҳақи баробарида ва тўртта иккинчи мукофот — ҳар бири 10 та энг кам иш ҳақи баробарида.

9. Танлов Низомида кўрсатилган муддатдан кейин топширилган тасвирлар муҳокамага қўйилмайди. Барча вилоятлардан юборилган тасвирлар почта тамғасидаги санага қараб инобатга олинади.

10. Ушбу Низомда кўрсатилган шартларга жавоб бермайдиган эскизлар танлов ҳакамлиги томонидан кўриб чиқилмайди.

11. Танловга тақдим этилган тасвирлар қайтариб юборилмайди.

12. Танловда иштирок этадиган ижодкорлар ўз исми шарифлари, яшаш манзиллари ва касб-корларига, оид қисқача маълумотни асарларига илова тарзида қўшиб юборишлари зарур.

Танловга оид қўшимча маълумотларни қуйидаги телефон орқали олиш мумкин: 398494.

ЭЛНИ ВАТАН МАНФААТИ БИРЛАШТИРАДИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Дарҳақиқат, ҳозир вазият оғир. Баъзи жойларда қон тўкиляпти, вайронагарчиликлар рўй беряпти. Кўп жойда, айтайлик, аҳвол чатоқ, барқарорлик йўқ.

Ҳозир одамларнинг миясига шундай ақида сингдириляптики, гўё мана шу вайронагарчилик, қон тўкилиши, ўзаро қарама-қаршиликнинг сабаби битта, у ҳам бўлса, собиқ Иттифоқнинг пароканда бўлиб, парчаланиб кетгани эмиш. Бу энг катта хавф. Шуни тўғри тушуниш кераккки, бунинг хавфли жойи — содда одам мазкур масалада алданиб қолиши мумкин. Ҳеч кимга нотинчлик, хонавайронлик керак эмас, қимматчилик керак эмас. Қарияларимиз доимо тинчлик, хотиржамлик бўлсин, деб дуо қиладилар.

СССРни тикламоқчи бўлган кучлар айни шу вазиятдан фойдаланмоқчи. Улар шум ниятларини ниқоблаб шундай демоқдалар: «Тинчлик керакми, эски оилага қайтайлик, унинг тепасида кучли ҳимояси бор эди, ана шунда сизга ҳеч ким зўравонлик қилмайди, биров шундай қилса, бизлар келиб ажратиб қўямиз». Қисқаси, ким яхши — Кремль яхши.

Сизларда оллоҳ таоло ато этган талант бор. Истеъдодсиз одам ёзувчи бўлолмайди, бу кўчага тасодифан кириб қолган дарров билинади. Ҳозир бизнинг мустақиллигимиз, истиқлолимиз тўғрисида матбуотда, телевидениеда яхши гаплар айтиляпти. Бунинг учун сизларга раҳмат. Сизларнинг меҳнатингиз — ҳар бир каломингиз зарур, чунки у маънавий озиқ деган гап.

Иқтисодий ислоҳот, аҳоли таъминотини яхшилашга ҳаракат ўз йўли билан бораверади. Шундай мақол бор: оч одамнинг қулоғига мусиқа кирмайди, яъни унга минг марта ташвиқот қилсангиз ҳам, у қорнидан бошқа нарсани ўйламайди. Чунки одамда аввало кайфият бўлиши керак. Шунда у қандайдир сезгир, кўнгли очиқ, нияти пок бўлади. Ана шундай пайтда унга ким тарбия беради, таъсир ўтказади? Албатта, сизлар. Ажойиб шеърларни ўқиганингда қандайдир ғурур, ифтихор туйғуси пайдо бўладики, одам ўзини ҳам руҳан, ҳам жисман ҳар нарсага қодир ҳис этади, буни мен сезганман. Айтмоқчиманки, сизларнинг кучингиз мана шунда, оллоҳ сизларга шундай иқтидор берган.

Одамларга шуни англатиш кераккки, бизга берилган имконият юз йилда бир марта келиши мумкин. Асосий масала шундан иборатки, мустақилликни сақлаб қолишимиз, уни келажак авлодларга омон етказишимиз, қадрини тўғри тушунишимиз лозим. Энди қаддимизни кўтаришимиз керак. Бизнинг еримиз, эл-юртимиз энди-энди эркин нафас оляпти. Лекин одам табиати шундайки, қийинчилик, оғирчилик билан келган нарсанинг қадрига етади, агар бирон нарса енгил йўл билан қўлга кирса, унинг аҳамиятини тушунмайди, қадрига етмайди. Қийинчилик билан, катта-катта талофотлар эвазига мана шундай истиқлолга эришса, уни қўлда қурол билан сақлайди, керак бўлса, жонини фидо қилади. Шуни унутмаслик кераккки, истиқлолимиз осонликча қўлга киритилгани йўқ.

Вилоятдаги раҳбарлардан бири истиқлол муқаддас нарса, лекин у қайта қуриш туфайли келди, депти. Мен бир учрашувда жамият маънавий инқирозга юз тутган, тилимиз, урф-одатларимиз йўқолиб кетиш олдида турган, миллатни миллат қиладиган нарсалар бутунлай топталган вазиятда истиқлолни қўлга киритиб, энди қаддимизни ростлаб олаётганимизни тушунмасангиз, агар мана шуни халққа тушунтиролмасангиз, шунга масъул бўла туриб, ўзингизни етакчи ҳис қила туриб, шуни охиригача етказолмасангиз, заиф ёки қўрқоқ бўлсангиз, тўғрисини айтиб, орамиздан чиқиб кетаверишингиз мумкин, дедим. Шундай вазиятдан фойдаланолмаса, ойдин келажакка олиб борадиган тўғри, асосий йўлда одамларга бош бўлолмаса, мустақиллик фақат нон билан чой эмаслигини, у, аввало, маънавий, яъни одамни одам қиладиган, миллатни миллат қиладиган тушунча эканини одамлар онгига сингдиролмаса, ундай раҳбарнинг кераги йўқ.

Ўзбекистоннинг келажаги буюклигига ишонамиз. Мана, чет элдан келган катта-катта олимлар, давлат арбоблари ҳам Ўзбекистон шу йўл билан кетаверса, 10—15 йилда энг тараққий этган давлатлар сирасига киради, деб таъкидламоқда. Шу боис мен битта шиорни, катта масалани ўртага қўймоқчиман. Яқинда Минскдаги учрашувда айтган, газеталарда босилиб чиққан гапимни одамларга, халққа етказишимиз керак. Ўзбекистоннинг бугун фақат битта йўли бор, у ҳам бўлса — ўзининг мустақиллигини мустаҳкамлаб, фақат олға юришдир. Бошқа йўл йўқ. Мана шу шиор маъқулми сизларга?

Энди бу шиорнинг ҳозирги мураккаб вазиятдаги маъносини халқимизга тушунтирмасак, шу пайтда иккиланиб турсак, келажак авлодга хиёнат қилган бўламиз. Агар ҳушёр бўлмасак, ўзимизни, бу муқаддас заминни, келажак авлод манфаатларини ҳимоя қилмасак, бизни ҳеч ким кечирмайди. Ҳозир қийин, лекин қайси даврда, қайси замонда эркинлик осонлик билан қўлга киритилган?

Буни сизлар жуда теран англайсизлар, бу гаплар юрагингизга яқин, деб ўйлайман. Шу нуқтаи назардан ўзаро фикр алмашиб, якдиллик билан ҳаракат қилишимиз зарур. Шу масалада, маънавий инқироздан чиқишда, сиз, қаламкашлар, энг асосий етакчисиз. Менинг фикрим шундай. Етакчи деганимнинг боиси шундаки, одамлар сизга эргашади, энг катта кучингиз, — бу — қалам, асарларингиз. Одамлар шунга муҳтож, улар сиёсий нуқтаи назардан уйғонди, лекин уларга маънавий озиқ жуда зарур.

Яна шуни айтиш керакки, ўтмишнинг ижобий жиҳатлари ҳам бор эди. Хусусан, бир вақтлар ҳар ҳафтада сиёсий ўқув ўтказиларди. Ҳозир нима бўляпти? Мафкура масаласида нима қиляпмиз? Мафкурани ўзгартиришда, уни соғломлаштиришда ким нима қилиши керак? Бу сизларнинг соҳангиз, зиммангиздаги вазифа эмасми? Янги мафкуранинг асоси, хусусиятлари борми, йўқми? Ким бу дастурил-амалларни ишлаб чиқиши керак?

Яқинда мустақиллик тўғрисида гап кетганида, мен шундай бир муқояса қилдим. Биласиз, Мустақиллик майдонида катта бино бор. 20 қаватли. Лекин сизлар билмасангиз керак, ер остига ҳам шунга яраша пойдевор қурилган. Демоқчиманки, агар бинони сарбаланд қилмоқчи бўлсангиз, пойдевори бақувват бўлиши керак. Акс ҳолда, бир гирдобга тушса, бўрон турса, ер билан яксон бўлиб кетади. Миллатимиз чуқур илдизга эга. Бу — бизнинг бойлигимиз. Шундай экан, биномиз ҳам баланд, пойдевори мустаҳкам бўлиши керак. Энди қўрқмасдан бинони қаватма-қават кўтаришга асос бор, уни Оллоҳнинг ўзи берган, буюк аждодларимиз берган. Фақат битта шарт — бу бинони қураётганда ҳаммамиз аҳил бўлишимиз лозим.

Мен фикримни айтдим, агар маъқул топсангиз сизларнинг мулоҳазаларингизни ҳам билмоқчи эдим. Ўйлайманки, мақсадимиз бир. Менинг тилагим: сизлар ҳам бир бўлиб, бир оиладек ишласангиз, мен хурсанд бўламан, ўзимни мақсадга эришган, деб биламан. Чунки, бу Ўзбекистон учун керак. Миллат учун керак. Келгуси авлод учун керак. Ҳаммамиз мана шу улуғ мақсад йўлида хизмат қилсак, иншооллоҳ, мақсадимизга эришамиз.

Саид АҲМАД: Муҳтарам Президентимиз, Сиз амалга ошираётган ишларни кўриб кузатиб турибмиз. Бизда ҳам муаммо кўп, кечирасиз, шуларни айтиб, бошингизни оғритишга тўғри келади. Менинг бир дардим бор. Бу дард шундан иборатки, Қодирий, Ойбек, Ғафур Ғулом, Миртемир, Абдулла Қаҳҳорлардан кейинги бизнинг авлод ҳозир 70 дан ошди. Ортимиздан жуда катта авлод келяпти. Бизлар шу даражага етишимиз учун 50 йил вақт кетди. Келаётганлар эса жуда талантли ёшлардир, улар 20—30 йил ижод қилиб қўйган. Ҳозир шундай иқтисодий қийинчилик даврики, уларни шу инқироздан сақлаб, омон олиб чиқолмасак, кейин гуноҳкор бўлиб қоламиз. Чунки бундай талантли авлодни етиштириш учун яна 40—50 йил керак бўлади. Уларни йўқотиб қўймаслигимиз керак.

Яқинда Хоразмга борганимизда шундан хурсанд бўлдикки, бир неча ёш ёзувчини вилоят ҳокими бағрига олибди. Иқтисодий ёрдам бериб турибди. 10 кишилик дастурхон 12 кишига ҳам етади. Ҳар бир вилоят 10 тадан иқтидорли ижодкорни шу қийинчиликлардан олиб чиқиб кетишда ёрдам берса, хурсанд бўлардик. Халқ етиштирган талантларимиз ўзини тижоратга ёки бошқа серпул соҳаларга уриб кетганидан кейин уларни қайтиб адабиётга олиб келиб бўлмайди.

ПРЕЗИДЕНТ: Саид Аҳмад ака, гапингизни тушундим. Менинг ҳам фикримча, ҳокимлар ёрдам бермаса, ўзининг ҳомийлигини кўрсатмаса, ҳеч нарса қилиб бўлмайди. Чунки уларга катта ҳуқуқлар берилган. Лекин ҳар қайси ҳоким ҳомийликни ўз номидан эмас, балки давлат номидан қилса, адолатли бўлар эди. Менинг таклифим шуки, агар ёш ижодкорларни ҳимояга олмоқчи бўлсангиз, бу ишда менга ёрдам беринглар. Махсус жамғарма тузайлик. Биз давлат ҳисобидан, керак бўлса, турли тижорат ва катта корхоналар жамғармасидан маблағ олиб берамиз. Буни «Ёш ижодкорлар жамғармаси» деб атасак ҳам бўлади. Пул етмаса, давлат беради. Бу жамғармага Ўзбекистоннинг келажаги учун жон куйдирадиган одамлар сармоясини берсин. Мен ҳомийлик қилишга тайёрман.

Иброҳим РАҲИМ: Олдимизда мустақилликни сақлаб қолиш ва янада мустаҳкамлаш масаласи турибди. Бунинг учун, аввало, халқимизнинг бирлигини сақлаб қолишимиз зарур. Айни пайтда мамлакатимиздаги барча миллат вакиллари Президентимиз сиёсатини қўллаб-қувватламоқда. Ана шу бирликни авайлашимиз керак.

Мустақил фикр юритадиган, тўғри ва ҳалол, жасур авлодни тарбиялаш давримизнинг долзарб муаммоларидандир. Бу соҳада фахрийлар катта иш қила олиши мумкин. Ҳозир республикамизда ярим миллион нафар фахрий бор. Уларнинг таъсири, йиллар синовидан ўтган ақл-заковати тарбия соҳасида ижобий натижалар бериши аниқ.

Одил ЁҚУБОВ: Собиқ Иттифоқнинг айрим жумҳуриятларида СССРни қайта тиклаш истагида бўлган кучлар жонланиб қолди. Бу ҳаракатлар бизни ғоят ташвишга соляпти. Қалам аҳлининг ҳаммасида шу дард бор. Шунинг учун ҳам мустақиллик ҳақида гапларингиз ниҳоятда муҳим. Ёзувчининг, у ёзган асарнинг тақдири, биз амалга ошираётган ишлар тақдири шу халқнинг тақдири билан чамбарчас боғлиқ. Шу халқ озод бўлса, шу халқ эркин бўлса, унинг мустақил давлати бўлса, ёзувчининг ҳаёти ҳам, келажаги ҳам шунга боғлиқ. Шу маънода матбуотимиз, телевидениемиз бундан ҳам жанговар бўлса яхши бўлур эди. Биз ўзбек халқининг миллий туйғусига бағишланган бир кўрсатувда иштирок этдик. Афсуски, бизнинг чиқишимизга қаршилик қилганлар ҳам бўлди. Назаримда, халқнинг ғурурини кўтарадиган, унга ўзлигини англатадиган кўрсатувлар жуда зарур.

Биз энди қўрқмасдан халққа дилимиздагини айтиб, у билан бамаслаҳат иш қилишимиз керак, ҳаммамиз аҳил бўлиб, янги давлатни барпо этишда сизга ёрдам беришимиз лозим.

ПРЕЗИДЕНТ: Эртага эски Иттифоқ тузумини қайта тиклаш масаласи қўйилса, кимдир келиб орамизда шундай ҳаракат олиб борса, одамларимизнинг неча фоизи буни хайрихоҳлик билан қарши олади? Бу энг оғир, энг мураккаб, энг нозик, лекин энг керакли савол. Бу саволга ҳаммамиз виждонан, юракдан жавоб беришимиз керак. Нега деганда, виждон билан, иймон билан, диёнат билан ўйнашиб бўлмайди. Халқимиз орасида бир вақтлар унинг елкасига миниб, ҳақини еб, ҳукмдорлик қилиб юрган одамлар жуда кўп. Зеро, биз совет тузумида уч-тўртта авлодни кўрдик. Улар қандай тарбия олди? «Кремль юлдузи»га итоат қилмасанг, мансабда ўтирмайсан, деган гаплар бўлган. Кимки ўз юртини, ўз халқини сотмаса, мансабдан кетарди. Мустақиллик, халқнинг миллий анъаналари, ғурурини тиклашга қарши чиқадиганлар ўша тоифадаги одамлардир. Менинг хавотир бўлаётган жойим ҳам шу. Агар аҳил бўлсак, ўзимиздан сотқин чиқмаса, ўзбек халқини ҳеч ким енга олмайди. Орамизда эртани ўйламайдиган, шахсий манфаатини халқ, ватан манфаатидан юқори қўядиган кимсалар бўлмаслиги учун зиёлилар бизга кўмак бериши лозим. Токи бундайлар одамлар фикрини чалғитмасин. Аввало, виждон тоза бўлиши керак. Бугун ҳаммамиз миллатимиз, халқимизнинг, давлатимизнинг келажаги ҳал бўлаётган нозик даврда яшаяпмиз. Бу давр сиёсатни аниқ белгилаб олишни тақозо этади.

ШУКРУЛЛО: Ислом Абдуғаниевич, қадимдан ёзувчининг битта дарди бўлган. У ҳам бўлса — халқ озодлиги, ватан мустақиллиги. Ҳақиқий ёзувчининг бундан бошқа дарди бўлган эмас. Биз, мана, 130 йилча шу орзу билан яшадик. Ниҳоят, халқимиз мустақилликка эга бўлди.

Биз, Ўзбекистон — келажаги буюк давлат, деган сўзни сизнинг оғзингиздан эшитдик. Сиз ёзувчининг вазифаси нима эканини ҳам ошкора белгилаб бердингиз. Буюк давлат нима? Қандай қилиб буюк давлат эгаси бўламиз? Мустақилликка эришдик, мустақиллик ўзи нима? Уни қандай сақлаб қоламиз? Мана шуларни халққа биз — ёзувчилар тушунтирамиз. Бизнинг бошқа вазифамиз йўқ.

Афсуски, мана шу оғир вақтда бирлик билан, аҳиллик билан телевизордами, радиодами мана шу мустақиллик, эркинлигимиз ҳақида ҳаммамиз баб-баравар хизмат қилаётганимиз йўқ.

ПРЕЗИДЕНТ: Менда яна бир мулоҳаза бор. Биз маҳаллийчиликка, гуруҳбозликка чек қўйишимиз зарур. Бундай нарсаларни орамиздан кўтариб ташлашимиз керак. Бу ишимизга халақит беради. Дунёда ўзбек миллати битта. У хоразмликми, фарғоналикми, сурхондарёликми, фарқи йўқ — ўзбекдир.

Шукрулло ака айтган гапларда жон бор. Мен баъзан ҳайрон бўламан: катта-катта мансабдор одамлар, вазирлар нима учун куюнмайди? Нима учун жонини фидо қилмайди? Ёниб ишлайдиган одамлар қани? Кечирасизлар, қўпол бўлса ҳам айтишим керак, писмиқлар кўп. Ичидан пишганлар, шамолга қараб турадиганлар кўп. Энг ёмони — шу.

Яна бир гап. Шуни тўғри тушунингларки, одамни ҳурмат қилиш, унинг ишларини қўллаш — яхши одат. Хизматини эътироф этиш, кўз юмганидан кейин унга ҳайкал қўйиш, суратини ўрнатиш бошқа гап. Лекин раҳбар раҳбарлигини қилиши керак, раҳбарнинг ҳурмати бор, бу, аввало, миллатнинг ҳурмати. Лекин бунда мақтовларни ҳаддан ошириб юбормаслик керак, чегарадан ўтмаслик зарур. Одамга бу фойда эмас, балки зарар етказади. Шунинг учун газеталарда ҳадеб суратимни чиқараверишш шахсан менга ёқмайди! Мен бунга қаршиман, бу ҳурмат белгиси эмас. Тарғибот бўлиши керак, албатта, лекин уни ақлли одам бировнинг ғашига тегмайдиган қилиб, меъёрида ўтказиши лозим. Баъзан ҳижолат бўлиб кетаман.

Пиримқул ҚОДИРОВ: Маънавиятнинг умрбоқийлиги барчага аён. Шу жиҳатдан олганда, сизнинг «маънавият йўқ жойда тараққиёт йўқ» дейишингиз бизни беҳад қувонтиради. Зеро, шу мураккаб даврда иқтисодий муаммоларни ҳал этиш билан бирга маънавиятни ҳам унутмаслик жуда муҳим.

Ёзувчилар, зиёлилар доимо халқнинг маънавий баркамоллиги, инсоний қадри топталмаслиги учун жон куйдириб келган. Истибдод йилларида биз қорнимизга эмас, қадримизга йиғлаганмиз.

Ўтмишга муносабат маънавиятимизнинг ажралмас бўлагидир. Мозий ҳақидаги ҳақиқат ҳам авлодларни тарбиялайди. Шу ўринда мен 100 йиллик таваллуд тўйи яқинлашиб келаётган Абдулла Қодирий ҳақида, Чўлпон ва Фитрат ҳақида гапирмоқчиман. Чунки уларнинг интилиши, фаолияти халқни озод, эркин кўришга йўналтирилган эди. Улар эзгу мақсад йўлида қурбон бўлди. Афсуски, ҳалигача Қодирийнинг халқ зиёрат қилиши мумкин бўлган қабри йўқ. Ваҳоланки, у отиб ташланган жой маълум. Назаримда, озодлигимиз, мустақиллигимиз йўлида қурбон бўлганлар хотирасига зиёратгоҳ барпо этсак, халқимизнинг мард ўғлонлари олдидаги яна бир қарзимизни узган бўлар эдик.

ПРЕЗИДЕНТ: Мен ўтмишда кимнинг кимга ёмонлик қилганини қўзғаб, ҳозирги яхши муносабатларни бузишга қаршиман. Ёмонлар ўз жазосини олади. Қолаверса, энг оғир жазо — виждон азоби. Ундан қутулиш қийин.

Қодирий, Чўлпон ва Фитрат каби қаҳрамонларимиз хотирасини абадийлаштириш хусусидаги фикрингизга қўшиламан. Уларнинг улкан ҳайкалларини яратиш керак, токи халқимиз ўзининг жасур фарзандларига ҳурматини бажо келтириш имкониятига эга бўлсин.

МИРМУҲСИН: Ҳурматли Президент. Биз, шу ерда ўтирганлар ҳам, келолмаган ўртоқлар ҳам — ҳаммамиз сизни қўллаб-қувватлаймиз. Бу ишлардан ниҳоятда хурсандмиз, айтамизки, шу кунларга соғ-саломат етиб келиб, шу жамиятнинг мустақиллиги учун хизмат қилаётган эканмиз, бу биз учун жуда катта бахт. Ёзувчиларга жуда катта баҳо бердингиз, биз хурсанд бўлдик.

Абдулла ОРИПОВ: Ҳурматли Ислом ака, биз, катта-кичик адабиётчиларга тўғри йўлни яна бир карра эслатдингиз. Бизнинг оқсоқолларимиз жуда катта ҳаёт тажрибасига эга. Бу ўринда кўп гапларни такрорлаб ўтирмайман. Сиз аҳиллик ҳақида такрор ва такрор гапирдингиз. Яхши отга бир қамчи деганларидек, буни теран тушунамиз. Биз ҳаммамиз бир ота-онанинг болаларимиз. Биримизнинг бўйимиз сал баландроқ, бирримизники пастроқ бўлиши мумкин. Лекин шунга қарамасдан, бир-биримиздан фазилат ахтаришимиз керак. Отахонлар мени кечирсинлар, ўша даврлар шунга ўргатганми, биринчи навбатда нуқсон ахтаришга одатланиб қолган эканмиз. Шунинг учун беайб — парвардигор, деймиз, агар бир-биримизга кечиримли бўлиб, бағрикенглик билан бу дунё ўткинчи эканини ҳар соат, ҳар фурсатда эслаб, қўлни қўлга бериб ишласак, мустақиллигимизни мустаҳкамлашда биз, ёзувчилар, элга намуна бўламиз, деб ўйлайман.

Ислом ака, мен ҳам идорада ишлайман, шу идорамизнинг вазифасига кўра ёзувчиларимизнинг ҳақ-ҳуқуқини ҳимоя қиламан. Ҳозир тўланаётган қалам ҳақи жуда оз, кечирасиз, шуни ўйлаб кўрсангиз.

ПРЕЗИДЕНТ: Бу масалани ҳал қиламиз, кўпчиликнинг фикрини жамлаб, аниқ таклиф билан кирсангиз, гаплашамиз.

Озод ШАРОФИДДИНОВ: Ислом ака, тушунаман, маблағ масаласи жуда оғир. Лекин, шунга қарамасдан, зиёлиларнинг, хусусан, профессор-ўқитувчиларнинг маоши масаласига эътибор берилса, яхши бўлар эди. Иккинчи айтмоқчи бўлган гапим шуки, ёзувчилар албатта мустақиллик учун, юртимизнинг тинчлиги учун курашади. Бу ерда ёзувчиларимизнинг бирлашиши ҳақида гапирилди, дарҳақиқат, аҳиллик керак. Бирлашиш, тўғрироғи, қандай асосда бирлашиш ҳақида талаб қўйяпмиз. Шу ҳал этилса, бас.

Эркин ВОҲИДОВ: Халқ манфаатини ўйлаб Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг бошини қовуштириш йўлидаги саъй-ҳаракатларингиз таҳсинга лойиқ. Мана, бугун биз, ёзувчиларнинг ҳам бошини қўшиб, аҳилликка чақирмоқдасиз. Истеъдоднинг табиати ҳар хил бўлса-да, ватан манфаати, халқ бахти йўлида бирлашиш унга хосдир.

Истиқлол мафкураси ҳақида гап борар экан, ноширлик фаолиятини тартибга солиш муҳимдир. Чунки ҳозир ўзини ношир эълон қилиб, савияси саёз асарлар нашр этаётган нашриётлар кўпайиб кетди. Олий Кенгашдаги қўмитамиз бу борада яхши қонун лойиҳасини тайёрлади. Навбатдаги сессияларимиздан бирида уни муҳокамага қўйиб, тезроқ қабул этсак, бу қонун маънавиятимизнинг юксалишига хизмат қилган бўлур эди.

Жамол КАМОЛ: Ислом ака, боя мустақилликни қандай қилиб сақлаб қолиш, қандай қилиб мустаҳкамлаш масаласини ўртага қўйдингиз. Мафкура ҳақида гап қўзғалди. Менимча, давлат тизимида мафкура билан шуғулланадиган, истиқлол идеологияси билан узлуксиз банд бўладиган кишилар, маълум бўлимлар бўлиши керак.

Ҳар бир халқнинг юзи бор, қиёфаси бор. Аэропортдаги ҳолат Ўзбекистоннинг обрўсини тўкяпти. Чегара хизмати билан божхона хизматида ўзбек тилини биладиганлар ишлаши керак.

ПРЕЗИДЕНТ: Сизлар ёзувчисизлар, шундан фойдаланиб бир нарсани айтишим керак. Тарихимизга назар солсангиз, шу нарса аён бўладики, амал талашиш, мансаб талашиш ёмон офат бўлган. Бу жуда хунук иллат, демоқчиман. Шу нуқтаи назардан қараганда, бизни бирлаштирадиган битта ғоя бўлиши керак. У ҳам бўлса, шу ватаннинг, шу тупроқнинг, эл-юртнинг манфаатидир.

Иброҳим ҒАФУРОВ: Ислом Абдуғаниевич, боя айтганингиздек, стратегик ғоя нуқтаи назаридан миллий концепциямизни ишлаб чиқишимиз, илдизларимизни бутун жаҳонга ёйишимиз керак. Илдизи жаҳонга ёйилмаган халқ ҳеч қачон ривожланиб, тараққий этган эмас. Мен истар эдимки, ўша сиз ўтказаётган сиёсат — ёшларни тўхтовсиз чет элларга юбориш жараёнини тезлатиш керак. Ёшларимиз чет элларга, тараққий этган мамлакатларга мунтазам бориб турса, илғор технологияни ўрганса, мустақиллигимиз мустаҳкамланаверади.

ПРЕЗИДЕНТ: Мана шу ғояни ишлаб чиқиш керак. Амир Темур даврини бошқатдан ўрганишимиз лозим. Нега деганда, Амир Темур тузукларини ўқисам, худди бугунги замоннинг катта-катта муаммоларига жавоб топгандек бўламан. Шунинг учун стратегияни жуда пухта ўйлаш керак. Балки отабоболаримиз қолдирган меросдан фойдаланиб, ўзимизга хос, ўзимизга мос стратегияни ишлаб чиқиш керак бўлади. Биласизлар, менинг икки китобим босилиб чиқди. Аслида китоб ёзиш, бу — сизнинг ишингиз. Уни боя айтилган концепцияни белгилаш, бўшлиқни тўлдириш йўлидаги уриниш деб тушунишингизни хоҳлардим.

Аслида сизлар билан сиёсатчилар — миллий ғурур, миллий ҳисни тушунадиган одамлар, шу иш билан шуғулланса яхши бўлар эди. Мана шу масалада пухта ишлашимиз керак. Хилма-хил фикрларни бирлаштириб, битта маъно чиқариш лозим. Ўзбекнинг миллий ғурури нимадан иборат? Ўзбекнинг энг асосий фазилатлари, асосий хислатлари нималарда намоён бўлади? Меросимизнинг асосий қирралари, сабоқлари нима? Бизга номақбул томонларини ҳам айтдим. Миллатни бирлаштиришга халақит берадиган нарсалардан озод бўлишимиз керак. Миллатимиз ҳозир шаклланяпти. Шу масалаларни чуқурроқ ишлаш зарур. Акс ҳолда бўшлиқни нима билан тўлдирамиз? Президентнинг ғоялари бу — битта одамнинг гапи, уни ривожлантириш, маъносини кенгайтириш, тўлдириш керак. Мен шахсан шуниң тарафдориман ва сизларни шунга даъват этаман.

✦

Йиғилишда адиблардан Ўткир Ҳошимов, Барот Бойқобилов, Муҳаммад Али, Худойберди Тўхтабоев, Ҳамид Ғулом, Хайриддин Султон, Хуршид Даврон ҳам Президент олиб бораётган ички ва ташқи сиёсатни қўллаб-қувватлашларини баён қилдилар. Шу билан бирга, ҳал этилиши лозим бўлган муаммолар ҳақида фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Республика Президентининг қалам аҳли билан суҳбати самимий вазиятда ўтди. Унда халқнинг маънавиятини юксалтириш, ўзлигини танитиш борасида амалга оширилиши лозим бўлган ишлар батафсил муҳокама қилинди. Ижодкорлар олдида турган муаммолар, уларни ҳал этиш йўллари, ёзувчининг жамиятдаги ўрни, халқ олдидаги бурчи хусусида гап борди.

(ЎзА).

РАҚҚОСА ХИРОМ ЭТГАНДА

Пойтахтимизда гўзал баҳор фаслининг тўрт куни ўзгача тароват, ўзгача руҳ билан ўтди. Ўзбекистон Маданият ишлари вазирлиги халқ ижодиёти ва маданий-маърифий ишлар жумҳурият маркази, Ўзбекистон давлат телерадиокомпанияси ҳамкорлигида Мукаррама Турғунбоева таваллуд топган куннинг 80 йиллигига бағишланган «Рақс-93» республика кўрик-танлови вилоятлардан келган ёш раққосалар ҳаётида унутилмас воқеа бўлиб қолади.

Ҳамза номидаги театрда икки кун давом этган ёш раққосалар беллашуви ҳаяжонли ўтди. Кўрик-танловни очган Ўзбекистон маданият ишлари вазирининг муовини Н. Иброҳимова жумҳурият рақс санъатининг гултожи Мукаррама Турғунбоева хотирасини ёдга олиб, машҳур раққоса бутун ҳаёти давомида вилоятлардаги рақс ихлосмандларига катта эътибор билан қараб келганини алоҳида таъкидлади.

Қуръа ташлаш натижасига кўра Сирдарё вилояти ёш ҳаваскорлари танловни бошлаб бердилар. Театр саҳнаси Ўзбекистонимизнинг турли гўшаларидан келган санъат шайдоларининг дилрабо қўшиқлари, зебо рақслари билан гўзаллашиб кетди. Раққосалар санъат чаманининг турфа гуллари янглиғ хиромн билан бу ерга йиғилганлар қалбини ром этди. Кўрик-танлов Самарқанд вилояти ҳаваскор ёшларининг чиқиши билан ниҳоясига етди.

Республика хореография билим юртининг директори И. Ҳасанов раҳбарлигидаги ҳакамлар ҳайъати раққосалар маҳоратини холисона баҳолашга ҳаракат қилди. Кўрик-танловда ҳеч нарса эътибордан четда қолмади. Ҳаваскорлар эгнидаги либослар ҳам, миллий чолғу асбоблари ижроси ҳам, саҳна безаклари ҳам — ҳамма-ҳаммаси ҳакамлар диққатида бўлди.

Кўрик-танлов якунига кўра иккита биринчи ўрин Андижон вилояти халқ ижодиёти ва маданий-маърифий ишлар марказига ҳамда Фарғона вилоятининг раққосалар гуруҳига берилди. Иккита иккинчи ўрин «Наманган гуллари» рақс дастаси ва фарғоналик раққоса Умида Нуриддиновага, учта учинчи ўрин Самарқанднинг «Дарғом таронаси» рақс гуруҳига, Андижонлик раққос Одилжон Аминовга, наманганлик ёш раққоса Замира Усмоновага насиб этди. Қорақалпоғистонлик раққосалар танловда фаол иштирок этгани учун тақдирланди.

Якшанба куни Халқлар дўстлиги саройида якунловчи концерт бўлди. Муҳташам сарой саҳнаси анвойи чаманзорга айланиб кетди. Вилоятлардан келган ҳаваскорлар хиром айлаган «Тановор» рақси ўзбек миллий рақс санъати устаси Мукаррама Турғунбоева анъаналари давом этаётганини кўрсатди.

Якунловчи концертда М. Турғунбоеванинг юртдошлари — хонандалар Қобилжон Юсупов, Охунжон Мадалиев, Маъмуржон Тўхтасинов, шунингдек Ўлмас Саиджонов, қизиқчи Абдуллажон Акбаров ҳам томошабинларни хушнуд этдилар.

Концертда Республика Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев ҳозир бўлди.

С. ҚИЛИЧЕВА,
ЎзА мухбири.

МУСТАҲКАМ АСОС ЯРАТАДИ

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти бошқармаси жамоасининг Президент И. Каримовнинг «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» китоби муҳокамасига бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди.

Шу мавзуда маъруза қилган Тошкент Давлат қишлоқ хўжалик дорулфунунининг политология кафедраси мудири Элбек Каримов ушбу китобнинг мазмун-моҳиятига кенг тўхталиб, уни чуқур таҳлил этиб берди. Йиғилишда сўзга чиққанлар китобдаги қоида ва хулосаларнинг Ватанимиз равнақи учун, иқтисодий ва сиёсий ислоҳотни изчил амалга ошириш, кенг ижтимоий ҳамжиҳатликка эришиш учун ғоят муҳим аҳамиятга эга эканлигини таъкидладилар. Жамиятдаги барқарорлик ва осойишталикни бундан буён янада мустаҳкамлаш, сиёсий соҳада ҳамжиҳатликни барқарор этиш Ўзбекистоннинг халқаро ҳамжамиятнинг тўла ҳуқуқли субъектига айланишининг муҳим шартидир.

Ўзбекистон Президентининг сиёсий ва амалий фаолияти ич-ичига сингдирилган машҳур беш тамойилнинг жамият тараққиётига, халқ турмуш фаровонлигини оширишга хизмат қилиши шубҳасиздир. Президентнинг китоби ўзбек давлатчилигининг бундан буёнги тараққиёти ва Ўзбекистон Республикаси тинчликсевар ташқи сиёсатининг муваффақиятли амалга ошиши учун мустаҳкам асос яратади.

Бўз районидаги Мамнон Жалолов номли жамоа хўжалигида Ўзбекистон Президентининг аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш, хонадонларни газлаштириш тўғрисидаги фармонларини изчиллик билан бажаришга алоҳида эътибор берилмоқда. Бу борада хўжаликка Андижон 1-механизациялашган кўчма колоннаси яқиндан ёрдам бераётир. Хўжаликда шу кунгача 6 км. масофага газ трубалари тортилди. Бу кўрсаткич йил охиригача яна бир неча километрга кўпаяди.

СУРАТДА: пайвандчи А. Мирзаев Мингтол қишлоғи маҳалла комитети раиси Ш. Тоғаев ҳамда маҳалла оқсоқоли У. Ҳамроқуловлар билан.

Т. Ҳамроқулов олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН РАМЗИЙ ДАРВОЗАСИ

Тошкент туманининг Жанубий Қозоғистон ва Қирғизистон орқали Хитой билан боғловчи қадимий «Ипак йўли» ёқасида маҳобатли дарвоза қад кўтара бошлади.

— Қадим-қадимда ўлкаларимиз ўртасида чегара тўсиқлар бўлмаган, — деди Тошкент тумани ижроия қўмитаси раиси Т. Турсунов. — Айниқса Тошкент—Чимкент йўлида жойлашган Ғишткўприк қишлоғи билан Сариоғоч тумани аҳолиси бир ота-онанинг фарзандларидек ўзаро дўстлик ва тотувликда яшаб келмоқда. Шу жиҳатдан бу ерда қурилажак дарвоза икки халқ дўстлигининг рамзи бўлади. Баландлиги 17 метр, эни эса 30 метрли бу дарвозани «Ташагрострой»га қарашли 1-қурилиш-монтаж тресги бунёдкорлари тикламоқда. Шу кунларда унинг икки асосий устуни учун пойдевор қурилди. Ярим доира шаклидаги дарвоза тўртта улкан устунга туташтирилади, унинг пештоқи узра учта нилий гумбаз қад кўтаради. Иншоот Ватанимиз мустақиллигининг икки йиллиги байрами арафасида қуриб битказилади.

П. НИШОНОВ,
ЎзА мухбири.

Ойнаи жаҳонда кўринг

Душанба, 3 май

● ЎзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Ўйинчоқ». Телефильм.
18.25 «Чаман» фольклор-рақс ансамблининг концерти.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.50 Эълонлар.
19.55 «Ўзбекистон». Телевизион киножурнал.
20.10 «Оқшом эртаклари».
20.25 «Замин саховати — меҳнатдан». Денов туманидаги Собир Раҳимов номли жамоа хўжалиги.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 Маматқул Ҳазратқулов. «Кўнгил пиёласи». Теленовелла.
22.10 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Малоҳат Дадабоева куйлайди.
22.55 Футбол бўйича Ўзбекистон чемпионати. «Нефтчи» [Фарғона] — «Пахтакор» [ёзиб олинган].
00.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.30 Болалар учун. «Совға».
19.00 «Мулоқот». Телефильм.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.50 «Йўл интизомни ўқтиради».
20.30 «Лаҳза». Хабарлар.
20.45 «Туғишгандан афзал». Бадиий фильм.
22.15 «Лаҳза» Хабарлар.

● «ОРБИТА IV»

6.30, 14.20, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
6.35 «Якунлар».
7.20 «Спорт-имконият».
7.50 «Марафон-15» — кичкинтойларга.
8.15 «Эльдорадо».
8.45 «Соло».
9.15 Телеэкранда биринчи марта. «Нажот қўрғони». Бадиий фильм. 2-серия.
10.25 «Янги номлар».
11.05 «Шекспириада» мультсериали премьераси. 3-фильм — «Макбет».
11.35 «Уч, етти, туз».
11.45 «Огонёк» —70 ёшда.
12.25 «Хўрланганлар». Бадиий фильм. 1-серия [Франция—Италия].
14.00 Янгиликлар.
14.25 «Хўрланганлар». Бадиий фильм. 2-серия.
15.35 «Гол».
16.05 «Иқболи кулганда».
16.45 «Саёҳатчилар клуби».
17.40 «Тақдирда борми...». Элина Быстрицкая.
18.30 «Осойишталик». Олти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Горячев ва бошқалар». Бадиий телесериал премьераси. 13-серия.
20.55 «Спорт-уик-энди».
«Янги студия» таништиради:
21.10 «Матбуот-клуб».
23.35 «Бомонд». Танаффус пайтида [23.00] — Янгиликлар.
*
00.15 «Модалар сеҳри».

● «ДУБЛЬ IV»
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Мульти-пульти.
7.30 «Рост» студияси. Бизнинг «Аралаш-қуралаш».
8.00 «Биз гўё тутундек эдик». Ҳужжатли фильм премьераси.
9.30 «45» публицистик кўрсатуви.
10.15 Андрей Вознесенский. «Видеомалар».
10.40 Мульти-пульти.
11.00 «Пилигрим». Россия саёҳатлар бюроси.
11.45 Телеэкранда премьера «Телба Лори». Бадиий фильм. 1-серия.
12.40 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
13.05 «Телба Лори». Бадиий фильм, 2-серия.
14.10 Мульти-пульти.
14.20 «Тверсдаги қовоқхона».
15.20 «Американинг ёввойи табиати». Кўп серияли телефильм премьераси (АҚШ).
15.50 Драматик актёрлар куйлайди. Андрей Миронов номидаги қўшиқлар танлови.
*
17.00—19.05
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.05 «Ҳақиқат онлари». А. Караулов саволларига МЕНАТЕП молия бирлашмасининг раиси М. Ходорковский жавоб беради.
20.00 Душанба куни детектив. «Лаки страйк» таништиради. «Ғалати жазманлар». Бадиий фильм. «Криминал ҳодисалар» туркумидан (АҚШ).
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.30 «Маски-шоу». «Маски операда».
22.05 Булат Окуджаванинг муаллифлик кечаси.
23.10 Телеэкранда премьера. «Эҳтиросларни қўмсаб». Бадиий фильм.

Сешанба, 4 май

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Матлубанинг бахти». Фильм-концерт.
8.10 «Ғалабадан сўнгги жанг». Бадиий фильм. 1-серия.
9.30 Ўзбек тилини ўрганамиз.
10.00 «Ота-ўғиллар». Телефильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Жуғрофия. Табиий территориал комплекслар.
11.00 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари [АҚШ].
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Кичкинтой» студияси. «Қўғирчоқлар — менинг дўстларим».
18.55 «Хотира». Телефильм.
19.05 «Қишлоқ тадбиркорлари».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.50 Эълонлар.
19.55 «Нақшлар бўстони». Телефильм.
20.10 «Оқшом эртаклари».
20.25 Мурожон Соҳибов куйлайди.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 XII чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XII сессияси олдидан.
22.00 «Санъат усталари». Ўзбекистон халқ артисти Ҳадича Бобохонова.
22.40 «Ҳақиқат рўёбга чиқсин». Бадиий фильм.
00.05 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.30 «Кўҳна қайинзор». Манзарали фильм.
18.40 «Уолт Дисней таништиради...». Мультфильмлар тўплами.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.50 Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси камер оркестри ижро этади.
20.30 Мукаррама Турғунбоева таваллудининг 80 йиллиги олдидан. «Мени шундайлигимча эслаб қолинг...».
21.30 Эълонлар. «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

6.40, 14.20 — Кўрсатувлар тартиби.
6.45 Янгиликлар.
7.20 Жаҳон халқлари ижоди.
7.50 Мультфильмлар.
8.35 «Қора кўркам от саргузаштлари». Болалар учун кўп серияли телефильм премьераси.
9.00 «Янги авлод танлайди».
9.50 «Мусиқий дўкон».
10.20 «Пи» белгиси билан».
11.10 «Шекспириада» мультсериали премьераси. 4-фильм — «Ёз тунидаги туш».
11.40 «Билл Клинтоннинг 100 куни».
12.25 Актёрлар ва тақдирлар. «Само секинюрари». Бадиий фильм [«Ленфильм», 1945 й. 1970 йилда қайта тикланган].
14.00 Янгиликлар.
14.25 «Шаҳзода ва Сув париси». Кўп серияли мультфильм премьераси.
14.50 Большой театр саҳнасида. Бенуа халқаро балет совринини учун.
16.45 «Қойилмақом етовлон».
17.50 «Мавзу».
18.35 «Осойишталик». Олти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.20 «Тасвирдаги сурат». Муслим Магомаев.
21.05 «Героин йўли». Олти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия [Англия].
22.00 «Май юлдузлари». Халқ ижодиёти халқаро фестивали. Кремль саройидан кўрсатилади. Танаффус пайтида [23.00] — Янгиликлар.

● «ДУБЛЬ IV»
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 «Янги кўҳна олам».
7.55 «Фақат сизлар учун».
8.25 «К-2» таништиради.
9.45 «Ати-бати».
10.15 Кипрас Мажейка. «Кичик Европа»дан репортажлар.
10.45 Такрорий фильмлар кинотеатри. «Баландлик» (1956 й.).
12.15 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
12.40 «Тақдир чорраҳалари. Америка кундалиги».
13.25 «Омад кулиб боққанда».
14.25 Драматик актёрлар куйлайди. Ҳалқаро фестиваль.
15.55 «Репортёр».
16.15 «Маски-шоу». «Маски судда».
*
17.00—17.30
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
17.30 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 162-серия.
18.20 «Ҳар бир кун байрам».
18.30 Биз севган комедиялар. «Куюнма». Бадиий фильм.
*
20.00—21.25
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.25 Телеэкранда премьера. «Деторобнинг ўлими». Бадиий фильм.
22.40 «Экзотика».
23.40 Эс-Эн-Си тунги клуби.

Чоршанба, 5 май

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Қувондиқ Искандаров куйлайди». Фильм-концерт.
8.00 «Ғалабадан сўнгги жанг». Бадиий фильм. 2-серия.
9.15 Турк тили.
9.45 «Кашфиётлар диёрида», «Оққушларни кутинг». Телефильмлар.
10.25 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари [АҚШ].
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 Болалар учун фильм. «Ҳайвон ўргатувчи».
18.50 «Саноатимиз одимлари». Муборак газни қайта ишлаш заводи.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.50 Эълонлар.
19.55 «Зарафшон». «Ўзбектелефильм» премьераси.
20.10 «Оқшом эртаклари».
20.25 «Дўстларимиз санъати». Қорақалпоқ мусиқий театрининг «Ожиниёз» спектакли ҳақида.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 XII чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XII сессияси олдидан.
22.00 Санъат усталари ижросида концерт.
22.40 «Жумҳурият газеталарининг шарҳи».
22.50 «Маҳаллада дув-дув гап». Бадиий фильм.
00.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.30 «Озодалик куни». Мультфильм.
18.40 «Кичик саёҳат».
19.10 «Спринт».
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.50 «Мусиқий меҳмонхона».
20.30 «Қизиқарли учрашувлар».
21.30 «Баҳор». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 17.20, 20.20, 23.35 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Кидди-видди».
8.35 «Беқиёс Дягилев». Илмий-оммабоп фильм премьераси («Леннаучфильм», Франция).
9.30 «Истеъдодлар ва мухлислар».
10.30 «Горячев ва бошқалар». Бадиий телесериал. 13-серия.
11.00 Янгиликлар.
Кундузги киноэкспресс
11.20 «Катта танаффус». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.
13.30 «Танба белгиси». Телефильм премьераси [Олмаота].
13.55 Мультфильм.
*
14.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
14.25 «Телемикст».
15.10 «Ён дафтар».
15.15 Мультфильмлар.
15.40 Тольяттида ёшлар фестивали.
16.20 «700-клуб».
16.50 «Технодром».
17.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
17.25 Давлатлараро «Останкино» телеканали «Пешвоз чиқиб» кўрсатувини таништиради.
17.55 «Мулкдор алифбоси».
18.10 «Миниатюра».
18.25 «Осойишталик». Олти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Тасвирдаги сурат». Алла Пугачёва.
21.20 «Героин йўли». Олти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия.
22.15 «Бўлмағур гап».
23.00 Янгиликлар.
23.40 «L-клуб».

● «ДУБЛЬ IV»
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Ишбилармон кишилар даври.
7.55 Тонгги концерт.
8.10 «Пилигрим». Россия саёҳатлар бюроси.
8.55 «Чашмалар».
9.25 Ишдан бўш пайтингизда. «Балиқ» белгиси остида.
9.40 Мульти-пульти.
9.45 Санкт-Петербург балети. П. И. Чайковский. «Шчелкунчик». Мариинск театри спектакли.
11.05 Биз севган тароналар.
11.35 «Танаффус» И. Аллегрова куйлайди.
11.50 Хонаки экран. «Ҳам ҳаёт, ҳам кўз ёшлари, ҳам севги». Бадиий фильм.
13.30 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
13.50 «Оқ қарға».
14.35 Телебиржа.
15.05 Янгиликлар.
15.20 «Рост» студияси. Болалар эстрада санъати халқаро фестивали. 1-қисм.
15.50 «Бизнес: янги номлар».
16.05 Трансросэфир. «Узоқ Шарқ».
16.50 Спорт кўрсатуви.
*
17.00—18.50
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.50 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 163-серия.
19.40 Санъат майдони. С. Прокофьев. Фортепьяно ва оркестр учун концерт.
20.15 «Нина Кондратова хотирасига». «Онлавий портрет ракурсда» туркумидан кўрсатув.
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.30 «Ошкора мусиқа-93» фестивали. Ганноверча Биг-бенд.
22.15 Криминал хабарлар экрани.
22.25 «60 дақиқа». Си-Би-Эс кўрсатуви ҳамда Россия телевидениеси.
23.25 Баскетбол шарҳи.

Пайшанба, 6 май

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Хотира билан суҳбатлар». Телефильм.
8.05 «Аэлита, эркакларга суйкалма». Бадиий фильм.
9.30 Араб тили.
10.00 «Уйғур оиласи». Фильм-концерт.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Ўзбек адабиёти. Чет эл адабиёти ва замонавийлик.
11.00 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари [АҚШ].
11.15 Телефильм.
11.30 Ўқув кўрсатуви. Ўзбекистон халқлари тарихи. XIV—XV асрларда маданий ҳаёт.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Ёшлик» студияси. «Эъзоз».
18.30 «Санъат олами».
19.05 «Зориқиб кутилган кун». Телефильм.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.50 Эълонлар.
19.55 Мусиқий дақиқалар.
20.10 «Оқшом эртаклари».
20.25 «Ўзанини топар дарёлар». Адабий кўрсатув.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 XII чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XII сессиясида.
23.30 «Шароитга қараб иш тут». Бадиий фильм.
00.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.30 Болалар учун. «Табассум».
19.00 «Билим сарчашмалари».
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.50 «Ҳеч ким ва ҳеч нарса унутилмайди».
20.30 «Пульс». Хабарлар.
20.45 «Бу оқшомда».
21.55 «Жумҳурият газеталарининг шарҳи».
22.05 «Пульс», Хабарлар.
22.20 Эълонлар. «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 17.20, 20.20, 23.35 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Тингланг, томоша қилинг».
8.40 «Джем».
9.10 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
9.55 «Сергей Островой: шеърлари ва қўшиқлари». Фильм-концерт.
10.50 «Матбуот-экспресс».
Кундузги киноэкспресс
11.20 «Катта танаффус». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 3 ва 4-сериялар.
13.25 «Учаётган тушлар». Телефильм премьераси [Литва киностудияси].
13.45 Мультфильм.
*
14.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
14.25 «Телемикст».
15.10 «Ён дафтар».
15.15 А. Глазунов. «Раймонда» балетидан сюита.
15.30 Мультфильм.
16.00 «Джем».
16.30 «Ржевск варианти».
17.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
17.25 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.05 Давлатлараро «Останкино» телеканали МДҲ кўрсатувини таништиради: «Ўзаро ишонч кредити».
18.30 «Осойишталик». Олти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Героин йўли». Олти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 6-серия.
21.20 «Тасвирдаги сурат». Борис Гребенщиков.
22.05 Катталар учун мультфильм премьераси.
22.15 «Матбуот-экспресс».
22.30 «Овозли йўлка».
23.00 Янгиликлар.
23.40 Футбол. «Уэмбли сари йўл».

● «ДУБЛЬ IV»
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Ишбилармон кишилар даври.
7.55 Кипрас Мажейка. «Кичик Европа»дан репортажлар.
8.25 «Ошкора мусиқа-93» фестивали. Ганноверча Биг-бенд.
9.10 «Россия қобусномаси».
10.15 «Кузирхоним».
10.45 Параллеллар. «Шаҳар юбилейга тайёргарлик кўраяпти».
11.00 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 162 ва 163-сериялар.
12.40 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
13.05 Ишдан бўш пайтингизда.
13.20 «Петербург ангажементи».
14.40 Мульти-пульти.
15.00 Янгиликлар.
15.15 Россияда бизнес.
15.40 Трансросэфир. «Хусусийлаштириш панорамаси».
16.25 «Ўз манзили».
*
17.00—19.05
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.05 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 164-серия.
19.55 Россия Федерацияси Олий Кенгашининг сессиясида.
20.25 «Хроно». Авто ва мотоспорт оламида.
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.25 Спорт кўрсатуви.
21.30 Криминал хабарлар экрани.
21.40 Телеэкранда премьера. «Хўрланганлар ва ҳақоратланганлар». Бадиий фильм.

Жума, 7 май

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Саодатли санъат сайёралари». Фильм-концерт.
8.10 «Сўлим мавсум». Бадиий фильм.
9.45 «Ёшлик» студияси. «Даврага кел, дугонажон».
11.10 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари [АҚШ].
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Наманган ёдгорликлари». Телефильм.
18.20 «Ёшлик» студияси. «Ғазалхон ёшлигим».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.50 Эълонлар.
19.55 «Пилла—бойлигимиз».
20.10 «Оқшом эртаклари».
20.25 «Ҳамкасблар». Радио ва тележурналистлар иш фаолиятидан.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 XII чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XII сессиясида.
23.30 Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси бадиий жамоаларининг концерти.
00.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II
БИШКЕК КЎРСАТАДИ

18.30 Хабарлар [рус тилида].
18.40 «Ден соолук».
19.10 «Қирғизтелефильм» премьераси. «Қирғиз радиосуна —60 жыл».
19.40 «Дидарлашу». Акын—сатирик Ж. Рыспаев.
20.10 «Шериненин». Баракта рынан.
20.25 «Назар» (билдирувлар, эълонлар).
20.30 Хабарлар [қирғиз ва рус тилларида].
20.50 Қирғизистон Республикаси Олий Кенгашининг сессиясида.

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 17.20, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 Телеэкранда биринчи марта. «Баджаҳл». Болалар учун бадиий фильм («Туркманфильм»).
9.35 Уруш йиллари куйларини Б. Феоктисов чалади (балалайка).
10.00 «Саёҳатчилар клуби» [сурдо таржимаси билан].
10.50 «Матбуот-экспресс».
11.00 Янгиликлар.
Театр шинавандалари,
Сизлар учун!
11.20 Э. де Филиппо. «Афсунгар». Евг. Вахтангов номли Давлат академик театрининг фильм-спектакли.
*
13.50 «Баҳор лавҳалари». Телефильм премьераси [Тошкент].
14.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
14.25 «Бридж».
14.50 «Бизнес-класс».
15.05 «Ён дафтар».
15.10 Телеэкранда биринчи марта. «Баджаҳл». Болалар учун бадиий фильм.
16.25 Давлатлараро «Останкино» телеканали «Ассалому алайкум, менинг қадрдонларим!» кўрсатувини таништиради.
16.50 «Иш».
17.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
17.30 «Мулкдор алифбоси».
17.45 «Инсон ва қонун».
18.15 «Вагон-03».
18.45 «Осойишталик». Олти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 6-серия.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Мусиқий жилолар».
«ВИД» таништиради:
20.40 «Мўъжизалар майдони».
21.35 «Ҳафтанинг машҳур кишиси».
21.50 «Сиёсий бюро».
22.10 «Музобоз».
23.35 «Авто-шоу».
23.55 «Икс» программаси.
00.20 «Обоз» майдончаси. Юрий Айзеншпис ва унинг дўстлари. Танаффус пайтида [23.00] — Янгиликлар.
*
01.20 «Матбуот-экспресс».

● «ДУБЛЬ IV»
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Ишбилармон кишилар даври.
7.55 «Антреприза». Марк Розовский театри.
8.40 «Сиз яратган боғ».
9.10 «Энг қадимий ленталар». В. Матусов ва В. Копиловларнинг вокал дуэти.
9.40 «Ҳайвонот оламида».
10.40 Параллеллар. «Шаҳар юбилейга тайёргарлик кўраяпти».
10.55 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 164-серия.
11.45 Менинг Ватаним. «Вилоят мактублари».
12.40 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
13.05 «Ижица».
13.35 «Ширин орзулар». Бадиий-ҳужжатли фильм премьераси.
14.50 «Телебиржа».
15.25 Парламент соати.
16.25 Танаффус. «Чайковский номли квартет».
16.40 Янгиликлар.
16.55 Спорт кўрсатуви.
*
17.00—17.25
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
17.25 «Рост» студияси. Болалар эстрада санъати халқаро фестивали. 2-қисм.
17.55 Жума кунлари Дисней. «Ер сайёрасига юборилган». Бадиий фильм. 9-серия.
18.45 «Ҳар бир кун байрам».
18.55 «Юлдузлар сўнмайди». Мусиқий кўрсатув.
*
19.55—21.25
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.25 Телеэкранда премьера. «Яхшиликча хайрлашсак...». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.
23.40 «Сариқ сувости кемаси» клуби» (Эс-Эн-Си).

Шанба, 8 май

● ЎзТВ I

7.00 «Ассалому алайкум».
*
8.00 «Генерал Раҳимов». Бадиий фильм.
9.35 «Алифбо сабоқлари».
10.05 Миллий спорт ўйинлари.
10.35 «Фахрийлар — фахримиз». Телеочерк.
11.00 Ўсмирлар учун. «Умид учқунлари».
11.45 «Адабиёт ва маънавият».
12.25 «Қизил Яримой шуъласи».
12.55 «Йўловчи ва транспорт».
13.20 «Истиқлол жилолари». Мусиқий кўрсатув.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Кичкинтой» студияси. «Ўйнаймиз-у ўйлаймиз».
18.50 «Бир лаҳза тўхтанг». Зебо Ғаниева номидаги ансамбль. Телефильм.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.50 Дунё воқеалари.
20.10 «Оқшом эртаклари».
20.25 «Ижод саҳифалари». Ўзбекистон халқ ёзувчиси Шуҳрат.
21.00 «Туркистон» ахбороти.
21.30 XII чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XII сессиясида.
22.30 «Жумҳурият газеталарининг шарҳи».
22.40 Мукаррама Турғунбоева таваллудининг 80 йиллигига. «Рақс-93» танлови ғолибларининг концерти.
00.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

17.00 АШГАБАТ КЎРСАТАДИ

● «ОРБИТА IV»

5.45, 7.30, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.50 Эрталабки гимнастика.
6.00 «Матбуот-экспресс».
6.10 Ишбилармон кишининг шанба тонги.
6.55 Янгиликлар.
7.35 «Спорт-имконият».
8.05 «Марафон-15» — кичкинтойларга.
8.35 «Экстро-НУЖ».
9.05 Шанба кунги дастхат.
9.35 Экологик кўрсатув.
9.50 Тиббиёт ҳамма учун.
10.30 «Шекспириада» мультсериали премьераси. 5-фильм — «Бўрон».
11.00 «Уч, етти, туз».
11.10 Актёрлар ва тақдирлар. «Цирк». Бадиий фильм. («Мосфильм», 1936 й. 1970 йилда қайта тикланган).
13.00 «Янгра, гармонь!». Танаффус пайтида —14.00 [Янгиликлар].
15.20 «Марказий экспресс». Европа тележурнали.
15.50 «Шаҳзода ва Сув париси». Кўп серияли мультфильм премьераси.
16.15 «Ультра-си». Спорт кўрсатуви.
16.55 «Қизил квадрат».
17.35 «Ҳайвонот оламида».
18.15 «Оба-на-Угол-шоу».
18.45 «Коламбия пикчерс» таништиради: «Негатив тасвир». Телевизион бадиий фильм премьераси. «Майк Хаммер» телесериалидан.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Коламбия пикчерс» таништиради: «Помпейнинг сўнгги кунлари». Етти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия [АҚШ].
21.25 «Матбуот-экспресс».
21.35 «Қоркиз ва етти гном». Эльдор Рязанов Леонид Якубович билан суҳбатлашади.
22.20 Донецк дўстларни таклиф этади. Концерт. Танаффус пайтида [23.00] — Янгиликлар.

● «ДУБЛЬ IV»
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.20 «Оламга ўз нигоҳи билан қараш».
7.45 «730 формула».
8.05 «Рост» студияси. «Бизнинг «Аралаш-қуралаш».
8.45 Фольклор. «Рязанда тўйлар».
9.15 «Чегарасиз футбол».
10.10 Такрорий фильмлар кинотеатри. «Тириклар ва ўликлар». Бадиий фильм. 1-серия (1963 й.).
*
11.45—15.20
«ЎЗБЕКИСТОН»
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ
1. «Рангинкамон» (тожик тилида).
2. «Нурли йўл».
3. «Дўстлик тароналари».
4. «Дийдар» (қозоқ тилида).
5. «Гулпан» (қорақалпоқ тилида).
6. «Табаррук сиймолар».
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
15.20 «Ҳали англанмаган қонот».
15.50 «Тилла шпора».
16.20 Катталар учун мультфильм.
16.30 «Рек-тайм».
*
17.00—19.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.00 «Олтин юлдуз» санъат фестивали. Волгограддан олиб кўрсатилади.
20.50 Спорт кўрсатуви.
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.25 «К-2» таништиради. «Америка юлдузлари».
21.55 «Арт-обстрел».

Якшанба, 9 май

● ЎзТВ I

7.00 «Гул дарди». Мусиқий кўрсатув.
*
8.05 «Туркистон» ахбороти.
8.35 «Маҳобҳорат». Кўп қисмли телевизион бадиий видеофильм (Ҳиндистон). 14—15-сериялар.
10.05 Инглиз тили.
10.35 «Қаҳрамонлик мадҳи». Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Тўхтасин Аҳмедов ҳақида телеочерк.
10.55 «Истеъдодли ёшлар». Ўзбекистон кинофото фестивали ҳақида.
11.35 «Билиб қўйган яхши».
11.55 Мактаб ўқувчилари учун. «Қўшиғим, жон қўшиғим».
12.35 «Ғалаба баҳори».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бўри билан бузоқча». Мультфильм.
18.10 Ўсмирлар учун. «Ўйла! Изла! Топ!». Сурхондарё вилояти Сариосиё туманидаги Дашнобод қишлоғининг 35, 19-мактаблари ўқувчиларининг беллашуви.
19.05 «Кичик лейтенант ҳақида қасида». Телефильм.
19.15 Ойнаи жаҳонда.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.55 «Ўзингни эр билсанг...».
20.50 «Нурли Тошкент оқшомлари». «Ўзбектелефильм» премьераси.
21.00 «Ҳафтанома».
22.00 «Тақдирни қўл билан яратур одам...». Ғафур Ғулом таваллудининг 90 йиллигига бағишланган видеофильм премьераси.
23.00 «Мардлар қўриқлайди Ватанни». Мусиқий кўрсатув.
00.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II
БИШКЕК КЎРСАТАДИ

8.05 — 11.20 «Баластан» студияси кўрсатади: «Хуш хабарлар»; «Жылдздуу бала»; «Бабалардан калган сөз»; «Баластан» студиясынын мейманканасында»; «Бевосита мулоқот»; «Бобок, сенин жомогун»; «ТТ» (телевикторина) мультфильм.
* * *
18.25 Фахрийлар, сизлар учун. Концерт (қирғиз ва рус тилларида).
19.30 «Арман». Бадиий телефильм.
20.30 Хабарлар. Байрам сони (қирғиз ва рус тилларида).
20.50 Қирғизистон телевидениесининг хазинасидан. Қирғизистон халқ шоири Т. Уметалиев.

● «ОРБИТА IV»

6.50, 7.30, 14.15, 21.45, 23.15— Кўрсатувлар тартиби.
6.55 Янгиликлар.
7.35 «Спортлото» тиражи.
7.55 ТВ жамғармасидан. «Қалбга яқин қўшиқлар».
8.25 «Уруш болалари». Телефильм премьераси («ЦСДФ»).
9.15 Мультфильм.
9.30 Театр учрашувлари. «Бу йўлларни биз асло унутмаймиз...».
10.30 «Ҳарбий ревю».
11.00 «Хор». Ҳужжатли фильм премьераси («ЦСДФ»)
11.20 «Сталинград жанги». Бадиий фильм. 1-серия («Мосфильм», 1949 й.).
«КТВ-I» ва «Франс интернасиональ» канали таништиради:
13.00 «Пиф ва Геркулес». Кўп серияли мультфильм премьераси.
13.10 «Кусто командасининг сувости одиссеяси». Кўп серияли ҳужжатли фильм премьераси.
*
14.00 Янгиликлар.
14.20 Мультфильмлар премьераси: «Каспер ва унинг дўстлари», «Ҳақиқий ажина овловчилар».
15.15 «Веди».
15.55 Аскар қўшиқлари фестивали.
16.55 «Панорама». Ҳафталик халқаро кўрсатув.
17.35 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.50 «Фашизмга қарши курашларда қурбон бўлганларнинг порлоқ хотираси». Бир дақиқалик сукунат.
18.02 «Ғалаба кунида: Хотиралар, ёдномалар...». Мусиқий кўрсатув.
19.05 Катталар учун мультфильм премьераси
19.15 Телеэкранда биринчи марта. «Клим Ворошилов-2» танки». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
20.55 Эълонлар.
*
21.00 «Якунлар».
21.50 «Парадиз-коктейль».
22.50 «Сўқмоқ». Телефильм.
23.00 Янгиликлар.
23.20 Городки спорти. Ғалаба кунига бағишланган Улуғ Ватан уруши фахрийларининг анъанавий мусобақалари.
23.45 Футбол. «Уэмбли сари йўл».

● «ДУБЛЬ IV»
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.20 «Бизнинг болалик чоғимизда».
7.50 «Рост» студияси. «Азамат йигитлар».
8.20 «Гап-гаштакларни қўмсаб».
8.45 Миллий баскетбол уюшмасининг энг яхши ўйинлари.
9.45 «Тинчлик ва уруш».
10.15 «03» кўрсатуви.
10.45 «Ати-бати...»
11.15 «Одимлар».
12.00 «Телеафиша».
12.15 Такрорий фильмлар кинотеатри. «Тириклар ва ўликлар». Бадиий фильм. 2-серия.
13.50 Мульти-пульти.
*
14.10—17.20
«ЎЗБЕКИСТОН»
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ
1. «Бурч» программаси.
2. «Безнен мирас» (татар тилида).
3. «Умид» (уйғур тилида).
4. «Замандас» (қозоқ тилида).
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
17.20 «Ретро-шлягер».
17.50 «Фашизмга қарши курашларда қурбон бўлганларнинг порлоқ хотираси». Бир дақиқалик сукунат.
18.05 «Кесиб ташламанг».
18.20 «Ҳар бир кун байрам».
18.30 «Сиз кинони севасизми?».
19.00 «Ноу-хау».
*
19.30—21.30
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.30 «Ҳарбий дала романи». Бадиий фильм.
23.00 «А» программаси.

• *Инсон ва замин*

Қадимий коризлар

БЕПАРВОЛИГИМИЗ ОҚИБАТИДА УЛАР КУН САЙИН ЙЎҚОЛИБ БОРМОҚДА

Сув — ҳаёт манбаи. «Сув тугаган жойда ҳаёт ҳам тугайди», дейди доно халқимиз. Бу муаммо одамзодни не-не қийинчиликларга дучор қилмаган, дейсиз. Лекин инсон ҳар нарсага қодир. Бевосита унинг ақл-заковати билан қақроқ чўлларга об-ҳаёт келган, экинзорлар, боғу роғлар, гулзорлар барпо этилган. Сув ҳақидаги беҳисоб мақоллар ҳам бежиз тўқилмаган.

Дарҳақиқат, ҳаёт кечириш, экин экиш ва чорвачилик учун қулай бўлган тоғолди яйловлардан фойдаланишда сув ниҳоятда зарур бўлган. Шу мақсадда маҳаллий аҳоли ер ости — сизот сувларини қидириб топиб, ундан фойдаланган. Ҳатто 70—100 метр чуқурликдаги сув катта машаққатлар туфайли юзага чиқарилган. Тоғолди зоналарида эса 200—300 тагача қудуқ қазилган. Улар ер остида ўзаро туташтирилиб, қуйи томондаги текисликка йўналтирилган. Бундай ер ости каналлари коризлар деб аталади.

Коризлар Шарқда қадимий гидротехник қурилиш усулларининг энг ажойиб намунаси ҳисобланади. Отабоболаримизнинг суғориш санъатига тан беришга мажбур бўлган К. Маркс ва Ф. Энгельс каби коммунистларнинг даҳолари ҳам буни эътироф этишга мажбур бўлган эди: «Иқлим шароити ва ер юзасининг ўзига хос хусусияти... каналлар ва ирригация иншоотлари ёрдами билан сунъий суғориш системасини Шарқ деҳқончилигининг асоси қилиб қўйди». Ер ости каналлари иссиқ мамлакатларда сунъий суғориш манбаи бўлибгина қолмай, мелиоратив жиҳатдан ҳам катта аҳамиятга эга эди. Коризларни ҳозирги кунда ёпиқ, горизонтал зовур системалари билан таққослаш мумкин. Минг йиллар давомида халқ хизматида бўлган коризлар Эронда, Қашқарда, шунингдек, Ўрта Осиёнинг тоғли районларида кенг тарқалган. Уни Озарбайжонда «Кягрез», Афғонистон ва Туркияда «Канат» (Нурота районида «Канда»), Жазоирда «Фогара» деб атайдилар.

1896 йилда Ғарбий Хитойда бўлган машҳур рус сайёҳи Грум-Грижимойло коризлар ҳақида қуйидагича ёзади: «Турон вилояти Марказий Осиёда жойлашган; қумлоқ, тошли — шағалли чўллардан иборат... Воҳада 200 тагача кориз бор, унинг шимолида яна ҳам кўп. Сув 60, баъзан эса 85 метргача чуқурликда учрайди».

Ривоятларга кўра, Ўрта Осиёда Искандар Зулқарнайн замонларидаёқ қурила бошланган коризлар ҳозирги Ўзбекистон, Тожикистон ва айниқса Туркманистон ҳудудида кенг тарқалган. Туркманистонда ноёб касб эгалари — коризчи усталар ҳозир ҳам бўлиб, кориз ковлаш иши яхши йўлга қўйилган, улардан кенг фойдаланиб келинмоқда.

Республикамизда коризлар энг кўп Навоий вилоятининг Нурота туманида учрайди. Бу ердаги мавжуд коризларни кўриб инсон қудрати ва ақл-заковатига тан бермасдан иложингиз йўқ. Бир вақтлари Нуротада тахминан 600—700 та кориз бўлган, бутун водийни сув билан таъминлаб, деҳқончилик ҳамда чорвачилик учун хизмат қилган. Ҳозирда ишлаб турган бу нодир иншоотлар сони 10—15 тадан ошмайди.

Нурота коризлари эрамиздан аввалги 329—327 йиллар, яъни Искандар Зулқарнайн истилолари даврида қурилган деб тахмин қилинади. Бу иншоотларнинг қурилиши қуллар кучи ҳамда катта азоб-уқубатлар, кўплаб қурбонлар эвазига амалга оширилган. Ҳозирда ҳам сақланиб қолган «Қул Кориз» «Зулум», «Қул», «Қизил канда» сингари номлар бундан далолат беради. Мазкур ўзига хос қудуқлар Нурота тоғ тизмаларига кирувчи Оқтов ва Бахилтов ёнбағирларида қурилган. Маълумки, ёғингарчилик сувлари ер остида шимол ва ғарб томонга ҳаракат қилади. Бу оқова сувлар ҳам қудуқлар ёрдамида Нурота водийси томонига йўналтирилиб, юзага чиқарилган.

Бошланғич қудуқларнинг чуқурлиги 100—200 метрдан ҳам ошиқ бўлса, ер юзасига энг яқинлари эса 2, 4, 6 метр. Қудуқлар сони баъзи коризларда 250—500 тагача етади. Масалан, Нуротадаги «Мастон» коризининг 280 та қудуғи бўлиб, бош қудуғининг чуқурлиги 14 метр ва ер ости ариғининг узунлиги 3 километр бўлган. Узунлиги жойнинг нишаблигига қараб, баъзан 30 километрдан ҳам ошади. Коризлардаги сув миқдори ёғинга боғлиқ бўлиб, оқиш тезлиги секундига бир куб метргача етиши мумкин. Бу миқдордаги сув билан 180—300 гектар майдонни бемалол суғориш мумкин.

Кориз мураккаб ирригация қурилиши бўлиб, ер ости сувини топиш, ер юзасига чиқариш, катта тажриба, билим ва маҳорат талаб этган. Қудуқ ковлаш учун сизот сувлари сатҳи, жойнинг рельефи нишаблилигини аниқ белгилаш зарур бўлади. Бу ишлар қисман махсус асбоблар (астролябия) ёрдамида амалга оширилган.

Булардан аввал I асрнинг ўрталарида машҳур Рим олими Витрувий набобот оламининг ҳолати ва жойнинг тупроқ шароитига кўра сизот сувларини қидириб топишнинг илмий асосларини ишлаб чиққан эди. Бу геоботаник усул кейинчалик гидрогеологияда фойдаланила бошланди. Урартуда (ҳозирги Арманистон ҳудудида) Мукани исмли киши бу усулдан фойдаланиб, кориз ёрдамида жаҳонда биринчи бўлиб ер ости сувини табиий равишда юзага чиқарган. Кейинчалик Эрон, Афғонистон, Хитой, Ўрта Осиё ва дунёнинг бошқа мамлакатларида ҳам ана шундай усул қўлланила бошланган. Эҳтимол, Нурота коризлари ҳам юқоридаги услубда ковланган бўлса ажаб эмас.

Нурота районы хўжаликларида 1960—70 йилларда 30 га яқин коризлардан деҳқончиликда фойдаланилиб, уларнинг ҳар бири билан ўртача 50—60 гектар ер суғорилган. Баъзи коризлардаги сув насослар ёрдамида тортиб олинган. Аммо кейинги йилларда эътиборсизлик, қаровсизлик, қолаверса, лоқайдлик оқибатида бу коризларнинг ҳам кўпчилиги бузилиб, кўмилиб кетди. Ҳозир у ёки бу даражада ишлаши мумкин бўлганлари эса 10—12 тадан ошмайди. Улар ҳам бутунлай йўқолиш арафасида.

Халқимиз ўтмиш заковатининг тимсоли бўлган коризларни келгуси авлод учун сақлаб қолиш ҳаммамизнинг бурчимиз эканлигини унутмаслигимиз керак. Қолаверса, «Қизил китоб»га коризларни ҳам киритиш вақти келди. Зеро, бу обидаларни тиклаш ўсимлик ва ҳайвонот оламини кўпайтиришга нисбатан анча мураккаб юмуш бўлиб, таъмирлаш учун кўп вақт талаб этади. Шунинг учун ҳам Нурота водийсидаги коризларни сақлаб қолиш маҳаллий ҳокимият ва шунингдек, барча жамоатчиликнинг иши бўлмоғи лозим. Афсуски, бу масала матбуотда кўп маротаба кўтарилганига қарамасдан, район ҳокимияти ҳанузгача ўз муносабатини билдиргани йўқ.

Яқинда газеталар Чортоқ райони ҳамда Фарғона водийсида биринчи бор мелоддан олдинги тарихда қурилган коризлар топилгани ҳақида ёзишди. Олимлар Наманган вилоятида рўйхатга олинган 100 га яқин археологик ёдгорликлар сирасига коризларни ҳам киритиб тўғри иш қилганлар. Демак, Нурота райони ҳудудидаги коризларни ҳам ноёб, табиий, археологик обидалар сифатида ҳисобга олиб, уларни ҳимоя этмоқ лозим.

Исмоил БОБОХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон Журналистлар уюшмасининг аъзоси, профессор,

Дўст билан обод уйинг...

ТАСАВВУФ ТАРИХИГА БАҒИШЛАБ

САМАРҚАНДДАГИ «Зарафшон» нашриёти фалсафа фанлари доктори, профессор О. Бозоров, фалсафа фанлари номзоди, тасаввуфшунос олим Р. Шодиевнинг «Ўрта Осиё тасаввуфи ва аҳлоқий қадриятлар» китобини босмадан чиқарди.

Ушбу рисола сўфийлик таълимоти тарихини тиклаш борасида қўйилган илк қадамдир. Рисола муаллифлари тарихий манбааларга асосланиб, тасаввуф таълимотининг пайдо бўлиши, унинг Европа ва Шарқ оламида ўрганилиши хусусида сўз юритганлар. Аҳийлик, ҳакимийлик, сайёрийлик, яссавийлик, кубровийлик ва нақшбандийлик оқимлари тўғрисида ҳам фикрлар билдиришган.

М. МУҚИМОВ.

• **Спорт • Спорт • Спорт**

МАККОЙСТНИНГ КЎЗ ЁШЛАРИ

Ҳа... шунақаси ҳам бўлади. У шу куни ўйингоҳ ва ойнаи жаҳон қаршисида ўтирган миллионлаб футбол мухлислари олдида ўзининг кўз ёшларини яширолмади. 51 учрашувда дарвозаларга 49 марта тўп киритса-ю, севимли жамоасининг асосий, ҳал қилувчи ўйинида...

Нима ҳам дердик. Шу куни омад Маккойстдан юз ўгирди. Қулай вазиятлар унинг имконида битта ёки иккита бўлганда ҳам майли эди. Ўшанда у бунчалик қайғурмаган бўларди. Рақибларининг кучига тан бериб, ҳаммасини омадсизликка йўйиб қўярди. Лекин бу гал Маккойстнинг зарбалари аниқ бўлмади ёки тўп йўналишида рақиб дарвозабони, ўз ишининг устаси, омадли Плотников пайдо бўлиб турди. Бошқача қилиб айтганда шу куни Маккойст ва Плотниковнинг 90 дақиқалик дуэли ҳужумчининг мағлубияти ва дарвозабоннинг ғалабаси билан тугади.

Ўйин олдидан «Глазго Рейнжерс» мураббийси Уолтер Смит журналистларга берган интервьюсида рақиблари ҳурмати учунми ёки олдиндан билибми: «Бугунги ўйин биз учун энг оғири бўлади» — деган эди. Унинг башорати тўғри чиқди. Шу куни шотланд чемпионлари гуруҳнинг сўнгги поғонасида бораётган МАСКни оғир ўйинда енга олмади. Ўйин сўнггида майдон марказида тиз чўкиб йиғлаётган Маккойстни МАСК ярим ҳимоячиси Антанович бориб юпатди. Ҳақиқатдан ҳам қўлдан кетган ютуқ учун Маккойстнинг қайғуришига ҳожат йўқ эди. Чунки «Глазго Рейнжерс»нинг ушбу ўйингоҳдан ташқарида бўлган асосий рақиблари «Олимпик» шу куни Шотландия чемпионларининг финалга борадиган йўлига аллақачон темир дарвоза ўрнатиб улгурганди. Бундай ҳуқуққа францияликлар ўз майдонида Бельгиянинг «Брюгге» жамоасини 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратиб эга бўлдилар.

Шундай қилиб, 26 май куни Мюнхен шаҳрининг «Олимпия» ўйингоҳида Европа чемпионлари кубоги учун майдонга икки ҳафта олдин йўлланмани қўлга киритган Италиянинг «Милан» ва Марселнинг «Олимпик» жамоалари тушадиган бўлди. Бу учрашувни ойнаи жаҳонда олиб кўрсатиш учун ҳозирча жаҳоннинг 27 мамлакати буюртма бериб қўйди.

Ўзбекистонлик футбол мухлисларининг диққат марказида турган ўйин эртаси куни Бельгияда бўлди. Собиқ пахтакорчи Андрей Пятницкий жамоаси Кубок эгалари кубоги финалига йўлланма олиш учун «Антверпен»га қарши майдонга тушди. Ҳа, ҳамма шундай бўлади, деб ўйлаганди. Лекин шу куни «Спартак»ка қарши майдонга «Антверпен» билан бирга учрашув бош ҳаками ҳам тушди. Ўйин майдон марказида давом этаётган бир пайтда, ҳеч кутилмаганда бош ҳакам «Спартак» жамоаси дарвозасига 11 метрли жарима белгилаб, «Антверпен»га керакли бўлган учинчи голни олиб беради. Тўғри, гарчи спартакчилар ўйинини ойнаи жаҳон шарҳловчиси юқори баҳолаган бўлса-да, «Спартак» шу куни «мастерларга хос хотиржамлик билан» «нуфузли» ўйин кўрсатмади. Балки ўта хотиржам, совуққон ўйнади. Айниқса, Радченко «Антверпен» дарвозасига биринчи бўлиб тўп киритгандан сўнг спартакчиларга ғалаба муқаррардек туюлди. Оқибатда эса Бразилия футболининг «Ўйин сўнгги лаҳзагача давом этади» деган шиори яна бир карра тантана қилди: 3:1 ҳисобида «Антверпен»+Ҳакам ғолиб чиқди. Пятницкий тўғрисида нима дейишимиз мумкин. Унинг бу ўйинда омади чопмади. Лекин олтита тўп билан Кубок эгалари кубоги баҳсида унинг тўпурар бўлиб қолишини тилаймиз.

Кубок эгалари кубогининг иккинчи финалчиси Италиянинг «Парма» жамоаси бўлди. Улар Испаниянинг «Атлетико» жамоасини ярим финалда икки бор (1:0, 2:1) мағлуб этдилар. Финал учрашуви Лондоннинг машҳур «Уэмбли» ўйингоҳида 12 май куни бўлиб ўтади.

УЕФА кубоги учун бўлган баҳсларда Туриннинг «Ювентус» ва Дортмунднинг «Боруссия» жамоалари ғолиб чиқишди.

Энди Европа кубоклари учун бўлган учрашувлар натижалари билан танишинг.

Чемпионлар лигаси:

«Порто» (Португалия) — «Гётеборг» (Швеция) — 2:0,

«Милан» (Италия) — «Эйндховен» (Голландия) 2:0.

Кубок эгалари кубоги, ярим финал:

«Парма» (Италия) — «Атлетико» (Испания) — 1:0 (биринчи ўйин 2:1).

УЕФА кубоги, ярим финал:

«Осер» (Франция) — «Боруссия» (Германия) — 2:0 (0:2, ўн бир метрлик жарима бўйича — 5:6).

«Пари Сен-Жармен» (Франция) — «Ювентус» (Италия) — 0:1 (1:2).

ХОККЕЙ

Германия шаҳарларида бўлиб ўтаётган жаҳон чемпионатининг дастлабки босқичи якунланди. Очиғи, бу галги чемпионат ҳам ўтган йилгидек кутилмаган ҳодисаларга бой бўлди. Бу йилги шов-шувларнинг асосий сабабчиси Германия хоккейчиларидир. Чемпионатнинг «Б» гуруҳида иштирок этган майдон эгалари АҚШ, Финландия каби кучли хоккей жамоаларини ортда қолдириб, Чехия терма жамоасидан кейин гуруҳда иккинчи бўлишди.

«А» гуруҳида Канада терма жамоаси барча рақибларини мағлубиятга учратди. Нимчорак финалга йўлланма берадиган қолган уч ўрин Швеция, Россия ва Швецария шайбали хоккей усталарига насиб этди.

Якшанба куни бўлиб ўтган Канада ва Россия учрашуви гуруҳда жамоаларнинг мавқеига таъсир қилмайдиган, оддий бир ўйин эди. Лекин бизни ҳайратлантирадиган томони шундаки, Россияда хоккейдан кўра муҳимроқ жараён — референдум натижалари белгиланаётган бир вақтда ойнаи жаҳон бу ўйинни ортга суриб қўймади. Ваҳоланки, Россия терма жамоаси учун унчалик аҳамиятга эга бўлмаган бу ўйинни бизнинг ойнаи жаҳон каби ёзиб олиб, эртаси куни кўрсатса бўларди. Россияликларни ҳам шу куни бу ўйиндан кўра референдум натижалари кўпроқ ҳаяжонга солиб турганди. Лекин ойнаи жаҳон ўз анъанасига содиқ турди, бошқалар ҳам хоккейга шу куни алоҳида ҳурмат билан қаради.

Бу мамлакатда спортга бўлган эътиборнинг ёрқин намунасидир.

Расул ЖУМАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЭЪЛОНЛАР

Жамғарма банки

БИР ЛАҲЗАЛИК ЛОТЕРЕЯЛАР СИЗГА ЎЗ БЮДЖЕТИНГИЗНИ ТЎЛДИРИШ ВА ХАТТО МИЛЛИОНЕР БЎЛИШ ИМКОНИНИ БЕРАДИ!

Республиканинг минглаб фуқаролари бунга ишонч ҳосил қилдилар!

25 000 000 сўм, 15 000 000 сўм, 10 000 000 сўм, 5 000 000 сўм, 1 000 000 сўм, 500 000 сўм ва бошқа ютуқлар сизга мунтазир.

Баҳоси 100, 200 ва 500 сўмлик бўлган бир лаҳзалик лотереяларни жамғарма банки муассасалари ҳамда жамоатчи тарқатувчилар сотмоқда.

Лотерея шартлари тўғрисидаги маълумотларни лотерея сотилаётган жойдаги афишалардан ва қуйидаги телефонлардан олишингиз мумкин:

54-26-31, 33-51-95, 45-66-43.

ОМАД ЁР БЎЛСИН!

"ЭКОСАН" ФОНДИ "ВОСТОК" ФИРМАСИ ЎЗБЕКИСТОН ЖАМҒАРМА БАНКИ

Ўздунробита

"ЎЗДУНРОБИТА" ҚЎШМА КОРХОНАСИ

Ўрта Осиёда уяли алоқа тизимига эга ягона "Ўздунробита" қўшма корхонаси 1993 йилнинг 1 мартидан ўз мижозлари учун қуйидаги қўшимча имтиёзларни жорий қилди:

— Шаҳарлараро ва халқаро алоқа ҳақи 5 фоизга камайтириш;
— Иккита ва ундан ортиқ абонент станцияларига эга абонентлар учун ўзаро мулоқот чоғидаги ички алоқа ҳақини бекор қилиш:

"ЎЗДУНРОБИТА" қўшма корхонаси

радиотелефонлар сотишда ҳамкорлик қилишни таклиф қилади ва янги тузилган шартномалар учун 5 дан 12 фоизгача комиссия пули тўлайди.

Уяли телефон алоқаси кенг имкониятларга эга. Сиз ишхонангизга ва қувват манбаларига боғланиб қолмайсиз.

Радиотелефондан 99 номерлик хотирага эга электрон справочник, қўнғироқли соат сифатида фойдаланиш мумкин.

Шунингдек, у селектор алоқасини таъминлайди ва ҳохлаган жойдан факс юбора олади. Сиз барча тўсиқларни четлаб шаҳар телефонининг соҳибига айланасиз.

"ЎЗДУНРОБИТА" — бу сизнинг жаҳон билан алоқангиздир

Бизнинг манзилгоҳларимиз: Марказий оффис: "СЕБЗОР" массиви, 19 почта алоқаси.
Телефон: 44-32-08, 44-17-09, 40-26-68. Факс: 40-26-69, telex 116427 WASSA SU
Маркетинг бўлими: Пролетар кўчаси, 15-уй. Телефон: 31-20-01, факс 31-20-00.

«Халқ сўзи» газетаси жамоаси Ўзбекистон Республикаси Президенти маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни бош директори И. Ш. Шоғуломовга ўғли

Алишер Исломович ШОҒУЛОМОВнинг

фожиали ҳалок бўлганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни жамоаси мазкур концернининг бош директори И. Ш. Шоғуломовга ўғли

Алишер Исломович ШОҒУЛОМОВнинг

фожиали ҳалок бўлганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Халқ сўзи» газетаси жамоаси Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси раиси Р. Ш. Шоғуломовга ўғли

Эркин Рустамович ШОҒУЛОМОВнинг

фожиали ҳалок бўлганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Президенти маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни жамоаси Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси раиси Р. Ш. Шоғуломовга ўғли

Эркин Рустамович ШОҒУЛОМОВнинг

фожиали ҳалок бўлганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси жамоаси, республика нашриётлари, босмахоналари ва китоб савдоси ташкилотлари жамоалари қўмита раиси Р. Ш. Шоғуломовга ўғли

Эркин Рустамович ШОҒУЛОМОВнинг

фожиали вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси жамоаси Ўзбекистон Республикаси Президенти маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни Бош директори И. Ш. Шоғуломовга ўғли

АЛИШЕРнинг

фожиали вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

خلق سوزی

• ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирғап БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Сапоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

• МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

• Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001. Буюртма Г—184. 105466 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. 21.00. Босишга топширилди — 22.00

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6